

constitua, iam non censetur naturalis, vt tenet glossa in adoptionem. C. de adopt. Bald. Auth. sed omnino. C. ne vxor pro marito; quare talis non potest habere regni beneficia. Sic tenent, & respondent ad leges, quae contrarium probare videntur, Azebedo dicta l. 19. num. 3. Salzedo supra num. 36. 37. Gregor. Lopez l. 24. part. 4. versic. Son quatro.

9 Quinto nota circa eandem conditionem, graue dubium esse, an filius, qui nascitur extra ciuitatem, in qua parentes non habent domicilium; quia scilicet ibi erant parentes ad tempus, causa alicuius negotij petra tractandi, dicatur oriundus, & naturalis loci natiuitatis, vel loci, vbi parentes habent domicilium, in quem reuerturi erant.

10 Duplex est sententia.

Prima dicit esse originarium, & naturale loci, in quo reuera natus est. Sic tenet Paulus de Castro in lectura Patavina l. huiusmodi. §. legatum. ff. de legat. 1. & ibi Ioan. de Immola, Raphael, & Alexand. Ang. §. si quis igitur. Auth. quibus modis naturales efficiantur sui. Cagnolus, & Bologninus, quos refert Salzedo supra num. 27.

11 Secunda sententia dicit non esse originarium loci, in quo casu natus est, sed fingi natum in ciuitate, in qua parentes habitabant, habentes ibi domicilium, quod aperte probare videtur l. filios. C. de municipibus lib. 10. §. l. ciues, sine. C. de incolis, ibi, unde cum profectus est, peregrinari videtur. Item quia ex quo quis habet animum se transferendi ad alium locum, fingitur non esse in eo loco, in quo habitat de presentia. l. questum, in fine. ff. de legat. 3. facit l. heres absens. ff. de iudic. & cap. Romana. de foro comp. in 6. & l. si quis post hanc. C. de adific. priuat. & mater, quae habeat animum reuertendi, fingitur semper fuisse in ciuitate, & sic ibi peperisse. l. 1. & l. vtro. ff. de capt. sic tenent Rebuff. rubrica de collat. §. cum vero, versic. natus, ibi, nisi alibi tempore pestis. Ripa dicens esse communem tract. de peste in 2. part. 8. pestis privilegio. Panor. cap. Rodolphus. de rescript. num. 9. vbi Felin. num. 14. Azebedo dicta l. 19. num. 1. & 2. Salzedo dicto cap. 54. num. 27. Ang. verbo ciuis, num. 3. Syluest. verbo ciuitas, quest. 4. Greg. Lopez dicens sic sententia regij senatus Pinciani declaratum esse, & hoc videri sibi verius, licet quia dubium est, relinquit cogitandum. l. 2. versic. Mayor. tit. 24. part. 4. Bart. dicta l. filios, num. 4. licet sub dubio, Barbof. dicto cap. Rodolphus num. 97. & conf. 52. volum. 2. Paulus de Castro sibi contrarius in lectura Bononiensi l. huiusmodi. §. legatum. ff. de legat. 1. vbi Bald. Angel. Alber. Cynus, Petrus Nicolaus de Neapoli. idem Decius dicta l. heres absens, §. proinde. Iacobus de sancto Georgio, Iason, Matth. de Afflicis, Boer. quos ibi refert Salzedo. Idem Nauar. lib. 3. conf. tit. de presentia, conf. 41. Gutier. conf. 7. num. 7.

12 Aduerte hanc sententiam esse veram, licet parentes per decennium, & vltra ibi existerint, adhuc enim, si filium ibi habeant, non dicitur ibi natus, sed in loco vbi parentes habent domicilium, quia quando quis recessit a loco, animo redeundi, non dicitur loci illius, etiam si vltra decennium ibi existerit, vt late dixi lib. 3. de matrim. disp. 23. num. 3. Sic Salzedo, Gregor. Lopez ibi, Azebedo ibi num. 1.

13 Aduerte secundo hanc sententiam habere verum, adeo vt si statutum perat, vt sit originarius loci admittendus in aliquod collegium, si mater casualiter abest, & pariter ibi, fingitur filius natus

in ciuitate, in qua parentes incolatum habent, & sic si sit ibi collegium, potest admitti ad illud, neque obstat, quod verba statuti iuris proprie intelligenda. l. 3. §. hac verba. ff. de negot. gestis. at hic fide est oriundus illius ciuitatis. Nam respondet Felin. dicto num. 14. quod quando statutum loquitur de materia iuris communis, & ab eo non exorbitat, tunc si ius commune aequiparet casum verum, & casum fictum, idem erit in statuto, vt declarat Immola cap. ad audiendum, not. 1. de cleric. non resid. per illum textum, & Alex. l. 1. §. lex falsicia. ff. ad l. falsid. Hoc notabile tenet Paulus de Castro dicto §. legatum, num. 3. vbi dicit, ita vidisse in facti contingentia, & Felin. dicto cap. Rodolphus, num. 14. dicens, sic vidisse seruari in multis Doctoribus, & in semetipso, qui admissus est ad collegium Ferrariense habens statutum, vt soli Ferrariae originarij admitterentur, cum ipse casu natus sit in Felino oppido, quia eius parentes erant Ferrariae incolae. Idem Salzedo supra num. 18. & inde refert num. 29. quod cum in quodam collegio D. Illesonfi Compluti sit statutum, vt ad id non admittatur oriundus Compluti, si mulier Complutensis alibi in transitu pareret, filius sic natus dicitur natus Compluti, nec potest admitti ad tale collegium.

14 At quidquid sit de hac re, quod tamen attinet ad nostram l. 19. tit. 3. lib. 1. recop. manifeste disponit esse naturalem regni ad obtinendum in eo beneficia, qui extra natus est ex parentibus regni naturalibus, cum esset extra regnum non animo ibi constituendi domicilium. Salzedo num. 27. & Azebedo num. 1. & dicit vtrique id verum esse, licet vltra decennium ibi parentes habitauerint, animo tamen redeundi in regnum, & non contrahendi ibi domicilium.

Aduerte etiam quod si talis filius natus extra regnum obiter ibi etiam habitasset cum patre animo redeundi in regnum, dicitur naturalis regni; si vero veller ibi contrahere domicilium, etiam redeunte patre, non dicitur naturalis regni, quia iam huic iuri renunciauit, & patet ex dictis notab. 4. vbi id diximus esse verum, licet filius esset in regno natus. Sic Azebedo ibi n. 3.

16 Sexto nota circa secundam conditionem per illam definiti in hac lege 19. quaestionem facis controuersam inter Hispanos, vt potest videri in Burgos 1. part. legis 3. Taur. a. num. 374. vsque ad num. 381. quibusdam dicentibus requiri, vt filius sit naturalis ad beneficia obtinenda, vt vterque parens sit naturalis, quos sequitur ibi Burgos num. 381. propter pragmaticam Henrici III. anno 1596. editam; alii vero dicentibus fat esse, vt pater sit naturalis huius regni; sed iam nostra lex definit fat esse patrem, quando filius est legitimus, vel naturalis. Sic Salzedo dicto cap. 54. num. 26. Azebedo dicta l. 19. num. 1. quod est conforme iuri communi, iuxta quod filius paternam originem, non vero maternam sequitur. l. assumptio. §. filius. ff. ad municipalem, & l. filios. C. de municipibus lib. 10. & docet Salzedo num. 25. vbi multos refert ad hoc, & Gutier. multos refertens, conf. 7. n. 1.

17 Septimo nota circa eandem conditionem, quod quando pater non est oriundus illius ciuitatis, sed est exterus, vt filius dicatur naturalis regni, non fat esse habitatio decennalis patris in regno, nec etiam fat esse domicilium in regno acquisisse, sed requiritur, vt vtrumque habeat, scilicet domicilium,

domicilium, & habitationem decennalem in regno, quia lex copulatiue loquitur. Salzedo ibi num. 35.

18 Octauo nota, quod licet pater exterus, qui in his regnis contraxit domicilium, quod fat est, vt filius dicatur naturalis huius regni, postea ad regnum exterum cum filio redeat, ibique contrahat domicilium, & moriatur, adhuc filius dicitur naturalis huius regni, si filius hic vsque ad mortem patris semper sub eius potestate mansit, eoque mortuo ad nostrum regnum rediit: sicut si eo mortuo ibi, remansit ibidem tacite, vel expresso domicilium constituendo, vt constat ex dictis Azebedo num. 4.

19 Nono nota, quod non fat est, vt pater sit naturalis huius regni ex privilegio, vt filius dicatur naturalis ad beneficia, sed requiritur quod postulat lex, nempe, vel esse originarium, vel domicilium contraxisse, & habitasse decennio. Sic Azebedo ibi n. 11. Pelaez de Mieres de maiorat. 1. part. quest. 51. n. 28. & 29. & decennium illud habitationis in regno debet esse continuum, quia quando requiritur in iure aliquod tempus, id debet esse continuum, & non interpolatum. Sic Azebedo ibi num. 13. neque sufficit origo, & naturalitas aui, si pater est extraneus a regno, neque in eo contraxit domicilium, & habitationem decennalem, quia dicta l. 19. huius regni petit expresso hanc in parte; Azebedo ibi num. 12. & 11.

20 Decimo nota, quod dubium esse, an vt filius sit naturalis huius regni, quando nascitur ex patre alienigena, requiritur, vt tempore natiuitatis filij concurrant in patre conditiones dicta l. 19. petita, nempe vt pater iam contraxerit domicilium in hoc regno, in eoque decennio iam habitari, vel sufficere, quod durante hoc medio tempore filius nascatur, & post antequam obtineat beneficium, impleatur quod deorat. Videtur enim requiri quod ante filij natiuitatem haec impleta sint, quia loquitur lex per verbum praeteriti temporis perfecti, ibi, aya nacido, aya conuido, & sic perfectionem actus denotat. Item quia quando lex vnum disponit, & alterum praesupponit, vt habeat locum dispositum, debet verificari praesuppositum, glossa l. mancipia. C. de seruis fugit. ad quod plures allegat Mexia l. de Toledo in 4. fundamento 2. part. num. 4. idem Decius dicens esse communem consil. 101. num. 1. Menochius de recuper. possess. remedio 9. num. 161. sed lex nostra disponit, quando filius sit naturalis regni, & praesupponit qualitates in patre requiritas; ergo.

21 Sed dicendum est adhuc esse naturalem regni filium, licet nascatur ante constitutum domicilium, vel impletum decennium, dummodo tempore collationis beneficij omnia haec impleta sint. Probat per ponderando ordinem literae legis, dum prius natiuitatem filij in regno requirit: post vero ponit impletum supradictorum. Quod argumentum ab ordine literae validum est in iure, vt patet per Euerardum in centuria locorum, loco, ab ordine literae. Item quia verba illa, aya conuido, aya nacido, referenda sunt ad tempus collationis beneficij, & tunc fat esse dicendum est, quod sint impleta. Sic Azebedo latius probans dicta l. 19. num. 9. & 10. Salzedo dicto cap. 54. n. 38.

22 Tandem nota, quod Rex bene potest concedere literas naturalitatis etiam ad beneficia obtinenda in suo regno, quia impedimentum hoc non est ex iure canonico, cum hoc (vt dixi dubio precedentis) quantum ad hoc fit iam vsu derogatum; sed est impedimentum ex iure regio, in quo potest Rex dispensare: quare intelliguntur tales literae, nisi adit aliud impedimentum canonicum, quia in eo nequit Rex dispensare. Vnde si est beneficium regulare, & ipse est secularis, & contra, vel nescit loqui idiomate linguae, &c. indiget dispensatione etiam Papae: intellige in hoc casu, quando nescit loqui idiomate linguae patriae, in qua prouideretur, si est beneficium curatum, propter regulam Cancellariae de idiomate, quae est decimanona. Et ratio est, quia per tales literas tantum tollit Rex impedimentum iuris regij, scilicet defectum naturalitatis. Sic Rebuff. romo 2. confit. Francia, tract. de literis naturalitatis. glossa 2. a. num. 2. vsque ad 7. & similiter, si Rex tantum dispenderit in iis literis naturalitatis ad beneficia secularia, non poterit obtinere regulare, licet Papa dispenderit ad regulare, quia Papa per talem dispensationem non tollit regni inhabilitatem. Sic Rebuff. ibi num. 6.

D V B I V M X.

An ex proprijs bonis fundans beneficium possit legem statueri, vt ad illud electio fiat ex certo genere personarum, vel ex institutione familiae, seu consanguinitate, &c. item vt ad illud non teneatur patronus praesentare digniorem, sed satisfaciatur praesentando dignum.

1 Circa primum quidam censent non posse fundatorem apponere conditionem, vt electio fiat ex certo personarum genere, vel ex suis consanguineis. Primum, quia licet bona, ex quibus instituitur beneficium, ante talem institutionem, propria sint illius fundatoris, at institutio beneficii iam sunt communia, at bonum commune est distribuendum iuxta leges iustitiae distributivae. Secundo, quia nullus potest apponere conditionem contra ius naturale, aut diuinum, quod prohibet acceptationem personarum, ad quam pertinet non habere rationem dignioris in collatione beneficiorum, sed personae, aut consanguinitatis. Sic tenent Maioris 4. disp. 24. quest. 9. & quest. 3. ad 4. & Philippus de Sarra, & Iacobus de Zochis, quos refert Lambert. de iure patronat. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali art. 1. num. 37. 38. adduntque, quod si apponatur, censetur omnino quasi non apposita. Ad idem est Panormit. cap. Venerabilem, de elect. num. 15. vbi appellat eos laicos improbos instantes, vt beneficium semper detur aliquibus de sua familia.

2 Alij vero distinguunt, si beneficium esse simplex, licita est talis conditio; si vero sit curatum, vel habens gubernationem, est illicita, & non seruanda, vt potest contra bonum commune animarum: sicut si quis fundet monasterium, vel beneficium curatum hac lege, vt Prior, vel Abbatissae, vel parochus, quamuis dignus sit, semper sit ex sua familia. Sic Salon 2. 2. quest. 63. art. 2. controu. 3. fol. 1009. vsque ad 1012. Soto lib. 3. de inst. quest. 6. art. 2. proximè ante decimam conclus. & docti iuniores, quos ego consului.

Similiter

3 Similiter circa secundum quidam dicunt non posse fundatorem apponere conditionem, vt satisfaciatur dando beneficium digno: & probant eisdem rationibus. Sic Maioris 4. *dist. 24. quest. 3. ad 4. Ledelm. 2. 4. quest. 18. art. 2. fol. 256. pag. 2.* Salon verò distinguit eodem modo, & concedit in beneficio simpliciter; negat verò in curato, vel habente gubernationem. Et eodem modo distingueret Soroto, & in capellanis id concedit Corduba *lib. 1. quaest. 1. quest. 53. fol. 458. pag. 2. versio. & tandem notetur.*

4 Antequam statum, quid tenendum sit, oportet supponere hoc fundamentum, quòd licet testator, seu fundator in donatione rei suae non possit apponere conditiones contra ius commune, immo si pœnam apponat, si ea non fuerint, vt g. quòd conuertantur bona in alios vsus, nec conditiones, nec appositio pœnæ valent. At potest eas apponere ex consensu Episcopi. Itaque potest propria auctoritate apponere quascumque conditiones, & reservationes iuri communi consonas, etiam cùm rem tradit Ecclesie. *cap. verum, de condit. appol. si verò dissonant circa spiritualia, vel sint contra ius commune, requiritur consensus Episcopi, quò accedente potest apponere, quia licet solus Papa sit supra ius commune, in eoque dispensare valeat: ratio, quia induxit iuris latrores ad sustinendum patronos, scilicet vt Ecclesie ædificentur, cap. 3. de iure patronatus, eadem inducit legislatores, vt permitteret Episcopum posse apponere huiusmodi reservationes, & conditiones, etiam contra ius commune, ad supplicationem patronorum; vt multo facilius inducantur ad Ecclesias fundandas. Sic Rochus de iure patron. verbo pro eo quot. quest. 12. Lambert. de iure patron. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali, art. 1. num. 38. 39. & à num. 65. per plures Gutier. l. nemo potest ff. de leg. 1. num. 453. Panorm. cap. nobis sum. 5. de iure patron. & cap. cum dilectus, num. 5. de consuet. per illum textum Innoc. nota in Lateranensi, de preb. num. 5.*

5 Nota primò non fat esse, vt valeant hæ conditiones contra ius commune positæ a fundatore, consensum Episcopi, qui exhibetur ad fundandum capellam, vel Ecclesiam, vel habendum ius patronatus, sed requiri consensum, qui reddat, & efficiat validas has conditiones, vnde fundator debet supplicare Episcopo, vt eas statuatur, quia Ecclesiam dotat ipse fundator, vel fundat, de consensu tamen Episcopi: at verò has conditiones apponit Episcopus, de consensu tamen patroni, & ad eius supplicationem, & sic fundator debet supplicare Episcopo, vt eas apponat. Sic Rochus & Lambert. *ibi num. 66. 67.* additque Lambertinus eadem quest. 9. art. 3. num. 19. quòd si non appareat consensum Episcopi interuenisse, ex diuturnitate temporis, scilicet ex transcurso decennij præsumitur. Et idem dicit 2. quest. principali art. 7. quibus in locis plurima ad hoc comprobandum, & multos Doctores affert.

6 Secundò nota, oportere, vt hæ conditiones valeant, quòd approbentur ab Episcopo in limine foundationis. nam post Ecclesiam fundatam non possunt apponi. Sic Panorm. *cap. cum dilectus n. 5. de consuetud. Rochus supra, & multi alij, quos refert, & sequitur Lambert. de iure patron. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali art. 3. num. 71. Gutier. l. nemo potest ff. de leg. 1. num. 451. vbi bene explicat hoc sic potest Episcopus tempore, quo conditur testa-*

mentum, in quo erigitur, vel construi iubetur capellam, oratorium, vel hospitale, consentite dispositioni testatoris præcipiens aliqua contra ius commune, at post testamentum conditum non potest in præiudicium iuris iam quasi. Hæc dicit *ibi, & intelligo ego post testamentum morte testantis confirmatum, vt patet ex ratione, quam subdit de iure quasi. nam ante mortem testatoris nullum ius per testamentum acquiritur.*

Tertiò nota, quòd si vellet fundator has conditiones apponere contra ius commune, & nollet Episcopus approbare, potest fundator appellare ad superiorem, vt cogat Episcopum ad consentiendum illis, vel vt ipse superior censuriat. Sic Lambert. *de iure patron. lib. 1. p. 1. quest. 9. principali, art. 1. num. 112. Innoc. c. in Lateranensi, de preb. num. 5. vbi loquitur de patrono apponente conditionem, vt iura Episcopalia inuariant: quòd est contra ius commune, & tamen vult *ibi* posse nolentem Episcopum consentire cogi per superiorem.*

Hinc fit primò, quòd potest testator, seu fundator apponere sine consensu Episcopi hanc conditionem, quòd masculi tantum succedant in iure patronatus; & quòd bona in dotem capellaniz data non alienentur, & modum circa Missas dicendas, quia cùm hæc non sint contra ius commune, sed ipsi consona, non est necessaria licentia Episcopi. Sic Lambert. *de iure patron. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali, art. 2. num. 43.*

Secundò infertur, quid dicendum sit in hoc 9 casu, an scilicet possit fundator beneficij apponere conditionem cum consensu Episcopi, quòd possit patronus remouere beneficiarium, quando voluerit: videtur enim non posse, primò ex *cap. 1. de capel. monach. n. 6. vbi* habetur, institutos in capellis ex nulla consuetudine, vel statuto posse amoueri, nisi per Episcopum ex causa iusta, cum debeant esse perpetui: sed consuetudo, & pactum æquiparantur ergo. Secundò, quia Episcopus non debet concedere, vt spiritualia iudicio laicorum tractentur. *cap. 2. de iudic. & cap. Misericordia, & cap. si crederentia, de elect. sed si instituti amouerentur ad voluntatem patroni per pacta prædicta, iam spiritualia iudicio laicorum tractarentur; ergo. Patet minor, quia institutio est res spiritualis. Tertiò, quia ad eum spectat destitutio, ad quem institutio. *cap. cum ex inuicem, de heret. cap. nullus 15. q. 7. sed patrono laico nullo modo potest competere institutio, cùm sit ius spirituale, cuius laicus est incapax; ergo. Quartò, quia nemo potest facere, vt leges non habeant locum in sua dispositione. *cap. requisisti, de testam. l. nemo potest ff. de leg. 1. ergo. Quintò, quia cùm laici sint infelici clericis, singulis mensibus mutantur capellanos: quæ esse maxima confusio. His rationibus, vt refert Lambert. de iure patron. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali art. 2. in principio, Episcopus Andriæ sententiam tulit non valuisse hanc conditionem positam cum consensu Episcopi. Sed dicit Archiepiscopum in causa appellationis, existente ipso Lambertino consultore reuocasse sententiam; & *num. 16.* dicit, quòd priorem sententiam videntur tenere Rosinensis, Beneuentus, & Stephanus Gai, quos *ibi* refert.***

Sed tenendum est posse cum consensu Episcopi, quia (vt diximus) potest fundator apponere pacta contra ius commune cum consensu Episcopi. Sic tenet Lambert. *ibi n. 17.* dicens hoc esse ipsammet veritatem. Idem latè probat Gut. 3. *pract. q. 11. a num.*

*a num. 18. & defendit nullam requiri causam, & affert pro hoc Felin. cap. ex parte el. 2. de rescript. n. 5. sine recitamento dictum Thomæ Falloti dub. 56. Nota, qui dicit standum esse voluntati eius, qui ita capellam ordinat, vt non sit habitura specialem rectoriam, quòd intelligit *ibi* Lambert. cum consensu Episcopi. Et eodem modo intelligit Felinus; & dicit Lambertus, quòd per specialem rectoriam intelligitur, id est perpetuum, addit Lambert. *eo n. 17. 18.* instans causam apponendi hanc conditionem esse, vt capellaniz melius seruiatur, vel ad prouidendum suis consanguineis, licet (inquit *num. 18.*) etiam nulla existente causa poterat id apponere fundator. Vnde ad argumenta respondet. Ad primum, cap. illud intelligitur, quando statutum, vel consuetudo introducerentur post Ecclesiam fundatam: nec quando illæ conditiones, & pacta apponuntur in limine foundationis. Sic respondet Lambert. *n. 30.* Ad secundum respondet *n. 31.* quòd ille textus loquitur, quando laici tractarent spiritualia propria autoritate, vt *ibi* probatur per verbum *presumant*, at hic est cum auctoritate Episcopi. Ad tertium respondet *ibi n. 41.* quòd institutio, & destitutio non possunt laico competere, eum sint iura spiritualia, quasi laicus instituat, vel destituat, sed competit ipsi auctoritate Episcopi, qui approbando hæc pacta censetur institutores & destitutores: neque ad hanc destitutionem requiritur sententia declaratoria, quia sic non diceretur posse patronum mutare ad suam voluntatem. Ad quartum respondet *num. 42.* quòd solus fundator nequit, secus accedente Episcopi auctoritate. Ad quintum respondet *num. 21.* quòd hæc potestas mutandi concessa patrono, intelligitur de prima tantum capellani mutatione, per *l. bones, §. hoc sermons, ff. de verb. signific. & multa *ibi* affert ad hoc comprobandum. Sed hoc latè reprobatur *ibi* Gutier. a num. 27.**

11 Tertiò infertur, quòd potest fundator cum consensu Episcopi apponere hæc pacta, quòd Ecclesie illius institutio non spectet ad Episcopum, & quòd ea Ecclesia illi non subdit. Sic Lambert. *de iure patron. lib. 1. p. 1. q. 9. principali, art. 2. n. 43.* Panorm. *cap. nobis n. 5. de iure patron. & cap. cum dilectus n. 5. de consuet. & idem tenet Lambert. *ibi* art. 3. per totum, & maxime *num. 16. & 20.* concludit posse apponi conditionem de consensu Episcopi, quòd nulla requiratur institutio Episcopi ad beneficium, sed tantum prædecessor eligat sibi successorem, nulla sequens institutio ordinarij; & latissime probat. Quòd si opponatur, esse de ratione beneficij institutionem canonicam, & nulla via absque institutione canonica Episcopi posse obtineri. *cap. 1. de reg. iuris in 6. & cap. ordinarij, de offic. ordin. in 6. & cap. ex frequentibus, de institut. respondet *num. 61.* interuenire hic, quia illa electio habetur pro institutione ordinarij, cùm eius consensu, & auctoritate fiat pro institutione.**

12 Quartò infertur posse cum consensu Episcopi collere regimen, & administrationem capelle Episcopo. Sic tenet Panorm. *proxime* duobus locis citatis, & Lambert. *a. art. 2. num. 43.*

13 His ergo suppositis, fit prima conclusio, nullo modo potest fundator apponere conditionem, quòd ad tale beneficium non admittatur aliquis, nisi de tali natione, vel de sua familia, licet sit indignus; quare nullo existente in ea digno, aliunde eligi debet. Ratio, quia nemo etiam ex suis facultatibus potest beneficium contra ius diuinum, & naturale instituire, contra quòd est indignum proficere ministerio Ecclesie. Item quia beneficium non potest conferri cum Ecclesie detrimento, at indignus est Ecclesie nociuus. Sic Aragon 2. 2. 9. 63. art. 2. fol. 315. pag. 1. ad vltimum. Salon eodem art. 3. *controuers. 3. fol. 1010.* Soto *lib. 3. de iust. quest. 6. art. 2. ante 10. conclus. Spino speculo testam. glossa 30. 31.* Nauarr. *miscell. 43. n. 76.* Ledelm. 2. 4. quest. 18. art. 2. fol. 256. pag. 2. & omnes hi dicunt hoc esse certum.

Secunda conclusio, bene potest fundator etiam in beneficiis curatis instituire, vt ad Ecclesie ministerium electio fiat ex certo genere personarum, vel ex instituentis familia, & tunc patronus nequit præferre etiam digniorem, si non sit ex illis, quos primus Ecclesie conditor nominauit, & Ecclesie præfici mandauit, sed ex eo genere personarum tenetur eligere digniorem, & existente in eo digno aliquo, nequit extra illud dignior eligi. Probat primò, quia in hoc nulla iniuria irrogatur Ecclesie: cum ipsi minister dignus præficiatur, nec cuius, quia assignatur ipsis minister dignus, & idoneus, nec est acceptio personarum, quia hæc est, quando bona communia non dantur digniori, at illud beneficium non est ex bonis communibus, nec post eius erectionem est bonum commune simpliciter, sed cum conditionibus per testatorem positus. Vnde tantum est contra ius naturæ, & diuinum, quando bona communia simpliciter non distribuuntur dignioribus. Secundò, quia de suis bonis non tenetur aliquis facere, quòd melius est, sed tantum id quòd est bonum. Tertiò, quia id est ius naturale, & diuinum adstringit Episcopos, vt beneficia communia dent dignioribus, quia non sunt domini bonorum illius beneficij, sed dispensatores, sed hic fundator est dominus; ergo non cogitur ita fundare, vt sint querendi vnde cumque digniores. Sic tenet expresse etiam in beneficiis curatis Aragon 2. 2. 9. 63. art. 2. fol. 313. p. 2. & idem colligitur ex alijs Doctoribus, qui absolute docent, & non distinguendo an beneficium sit curatum, vel simplex, quòd est licita talis conditio. Hi sunt Couarr. *reg. peccatum 2. par. §. 7. num. 5.* Nauarr. *miscell. 43. num. 76.* Laurentius, & Zenzelinus, quos refert, & sequitur Anchar. *Clement. quia contingit, de relig. domibus, notabili 9.* Dominicus *cap. cum in Ecclesia, notab. vltimo, de prebend. in 6.* Cardin. *consil. 11.* Azebedo *l. 14. tit. 5. lib. 1. recap. num. 15.* Spino *speculo testam. gloss. 30. num. 30. 31.* Ledelm. 2. 4. quest. 18. art. 2. fol. 256. pag. 2. Rochus de iure patronat. verbo honorificum, quest. 18. Lambert. de iure patron. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali art. 1. n. 37. 38. & *num. 109. 110. 111.*

Nota primò quòd si talis conditio apponatur sic, vt semper præferatur aliquis de sua familia eo existente, non est opus consensu Episcopi: si verò apponatur negatiue, quòd scilicet non possit præferri nisi de sua familia, non potest apponi sine Episcopi consensu, qui reducat eum ad honestum, scilicet vt intelligatur, quando existit aliquis idoneus de sua familia, & eo non existente, alter; & nullo modo teneret conditio aliter intellecta, sequeretur enim absurdum, quòd scilicet nullo existente de sua familia, nullus deberet præferri. Sic Lambert. *eodem art. 1. n. 109. 110. 111.* & *lib. 2. 3. part. quest. 5. principali art. 4. num. 13.*

Secundò nota, quòd si testator præsentatum esse de sua familia voluit, de illa debet esse. Si verò dixit

dixit de proge, de genere, vel de linea ab eo descendente, sufficit presentandum ab eo descendente quocumque modo, sine agnationis, sine cognationis: & si duo reperirentur eiusdem generis, esset preferendus magis propinquus testatoris, vel patrono. Sic Lambert. *cap. 5. principali art. 4. n. 15.*

17 Tercio nota quod si presentator posuit legem, vt non possit presentari, nisi existens de illo gremio, & capitulo, et seruanda, licet sine consensu Episcopi sit apposita, quia est conformis iuri communi, vt patet ex dictis *dub. praeced.* Sic Lambert. *lib. 2. de iure patron. p. 1. q. 7. principali art. 2. n. 35.*

18 Tertia conclusio sit, similiter credo posse fundatorem apponere conditionem in beneficij etiam enati institutione, vt satisfaciatur patronus conscientiae suae presentando dignum, omisso digniori. Quod in beneficiis simplicibus aliquos Doctores tenent retuli in principio huius dubij, sed idem credo in curatis, quia nec Ecclesiae, nec cuiusvis sit iniuria, nec est acceptio personarum, cum haec non sint bona communia. Et sic credo tenerent auctores citati pro. concl. Et etiam, quia non apposita haec conditio aliqui Doctores, vt retuli supra, dicunt non teneri patronum presentare digniorem.

DUBIUM XI.

An quando fundator beneficij nullam conditionem apposuit, & presentantur duo ad illud ab aequali numero patronorum, sit preferendus, qui est de sanguine fundatoris, vel datur Episcopo optio.

1 Rochus de iure patronatus, verbo honorificum, *quest. 18.* tanquam probabile relinquere dari Episcopo optionem.

2 Sit tamen prima conclusio, si uterque presentatus ab aequali numero patronorum est aequè idoneus, non datur Episcopo optio, sed preferendus est, qui est de sanguine fundatoris, propter gratitudinem exhibendam fundanti beneficia: & colligitur ex *cap. hirsamur 71. dist. 8.* et sic tenet tanquam probabilis *ibi Rochus.* Idem tenet *Gregor. Lopez p. 1. tit. 15. l. 6. vers. p. 1. Spino speculo restam. gloss. 3. num. 40.* Azcedo *l. 14. tit. 2. lib. 1. recopil. num. 12. gloss. cap. neminem, dist. 70. vers. sine possessu. nis, & ibi Archid. Prapolutus, Lambert. lib. 2. de iure patronat. 3. part. quest. 5. principali. art. 2. n. 11. per plures.* Et dicit *ibi num. 10.* nullum contradicere huic opinioni, & *num. 14.* quod ita vidit nullius obseruari, & iudicauit existens iudex, & consuluit existens Aduocatus, & sic etiam obtinuit existens Aduocatus.

3 Hoc limitat Rochus *ibi*, vt non procedat, quando praedecessores instituti erant in eo beneficio, etiam de familia fundatoris; quia tunc si de nouo presentetur vnus de familia, & alter aequè idoneus non de familia, est preferendus ille alter, ne denoretur successio haereditaria in beneficiis, quod idem videtur tenere *Panorm. cap. ad decorem, de institut.*

4 Sit tamen secunda conclusio, patroni non tenentur, quando id non cautum est a fundatore, presentare aliquem de eius familia, sed possunt presentare quos velint idoneos, sed si concurrerent duo presentati aequales numero patronorum, & idoneitate, & vnus esset de genere fundatoris, licet teneat presentatio vtriusque, at

Episcopus tenetur praefere eum, qui est de genere fundatoris, & hoc quotiescumque accidat. Vnde non est vera limitatio Rochi. Nec hic datur successio haereditaria, cum vtraque presentatio valida sit. Patet etiam ex dictis *infra cap. 2. de beneficiis, dub. 26.* vbi dicemus, quod est tam fortis ratio, esse de familia testatoris, quod potest Episcopus ob hanc solam causam dispensare in qualitate per fundatorem requisita. Sic Lambert. *ibi num. 11.* vbi haec omnia dicit.

DUBIUM XII.

Quam diligentiam teneantur adhibere elector, & patronus ad inquirendum digniorem.

1 Prima conclusio, si eligat, aut presentet ignotum, peccat. Patet, quia exponit se periculo eligendi indignum, vel minus dignum. Item quia electio est actus voluntatis praesupponens iudicium intellectus. At intellectus de re sibi ignota nequit iudicare. Patet etiam ex *cap. bona el. 2. de post. prelat. Neque obstat cap. emicum, de seruitio in ordine faciundo, vbi dicitur, scrutatorem ordinandorum eum debere iudicare dignum, quem indignum esse non nouerit, quia loquitur de testimonio exteriori, quod reddit Archidiaconus interrogatus ab Episcopo tempore, quo ordines celebrantur, tunc enim debet approbare, modo ei non conficit esse indignos, cum iam sint in particulari examinati de scientia, moribus, & vita. Sic tenent *Panorm. dicto cap. bona.* Salon *2. 2. quest. 63. artic. 2. controuers. 1. fol. 981.* Aragon *2. 2. quest. 62. artic. 2. fol. 209.* Syluest. *electio 1. quest. 16.* Angel. verbo *electio num. 23.* Amilla *ibi num. 22.* Mercado *lib. 6. de contraci. cap. 17.**

2 Secunda conclusio, tenetur adhibere mediocrem quandam diligentiam ad inquirendum digniorem. Probat, quia qui tenetur ad finem, tenetur adhibere media necessaria ad illum finem obtinendum; sed hic ex officio tenetur eligere digniorem, & res haec est grauis; ergo tenetur saltem mediocrem adhibere diligentiam. Pro hac est *Caietan. 2. 2. quest. 63. art. 2. fine,* vbi dicit teneri eligere meliorem ex possibilibus moraliter. Ad idem est *Soto lib. 3. de instit. quest. 6. art. 2. in 1. ratione noua conclusi.* vbi dicit eligendum esse optimum, qui rationabili diligentia potest inueniri. Et *Aragon 2. 2. quest. 63. art. 2. pag. 1. fol. 312.* vbi dicit lat esse moralem, & commodam diligentiam. Et *Salon eodem art. 2. controuers. 3. fol. 1003.* vbi inquit, non tenetur exquirere per orbem digniores; sed ex his, quos habet in promptu, & facile potest nominare. Ad idem est *Nauarra lib. 2. de restitut. cap. 2. num. 174.* vbi sic inquit, non tenetur Rex explorare omnes meliores, & digniores in regno, sed fat est, digniori ex cognitio humana diligenter dare Episcopatum. Vnde fat est Regi ex sibi oblatis a secretario, vel ab eo, qui hoc munus habet, eligere digniorem. Et *Couarr. regula peccatum 2. part. q. 7. num. 5.* vbi inquit, tenetur eligens, vel patronus praemittere mediocrem inquisitionem, ac diligentiam ad inquirendum digniorem. Et *Mercado d. cap. 17. fol. 208. & 209.* vbi dicit, *que no basta hacer una informacion superficial, y por ceremonia con unas preguntas generales, sino que es necesario hacer las en particular, y mas de varias.* Idem

Idem tenent quidam recentiores doctissimi, quos ego consului.

3 Nota quod hic dignior debet esse secundum statuta, & leges iustas alicuius Ecclesiae, vbi enim est statutum, vt eligatur aliquis ex concurrentibus ad examen intra certum tempus publico edito designatum, non tenetur, nec potest eligere elector digniorem, qui eo termino non concurrat, sed ex iis, qui concurrerunt, est dignior eligendus, iam enim illi, vt ipsi, & non alius beneficium conferatur, ius habent. Sic *Aragon 2. 2. q. 63. art. 2. fol. 312. pag. 2.*

4 Tertia conclusio, si quis elector habet amicum, vel familiarem, quem certissimò scit esse dignum, potest eligere illum, quando non videt certissimò, & euidenter alium esse digniorem, sed probabiliter tantum. Ratio, quia ea certitudo, qua nouit suum familiarem esse dignum, habita longa experientia praeterenda est opinioni, quae habetur de maiori alicuius dignitate, est, quae elector tenetur, quando nouit hunc certò dignum, de digniori verò est dubium. Sic *Salon dicta controuers. 3. fol. 1003. & sequenti, & docti iuniores.*

5 Vltima conclusio; qui adhibita mediocri diligentia elegit eum, quem putabat esse digniorem, & postea inueniat non esse, non peccauit, quia fecit, quod in se est. Sic *Mercado supra, Gabr. 4. dist. 15. quest. 7. art. 3. dub. 1. Soto 3. de iust. quest. 6. art. 2. post nonam conclusi. ante 1. argum. contra istam, vers. Praeterea maxime Metina lib. 1. summa cap. 14. §. 32. fol. 163. regula 2.* Sed notat *ibi regula 4.* (quem sequitur quidam doctissimus iunior a me consultus) *que los que examinan estan obligados sub peccato mortali, a decir al Obispo, qual es el mas digno, porque decir el Obispo, que no le digan qual es el mas digno, sino que digan si son dignos, es en buen romance decir, que lo quiere proleher, a quien quisiere.*

DUBIUM XIII.

An sicut peccat eligens minus dignum omisso digniori, ita etiam peccet minus dignus acceptans.

1 Duplex est sententia. Prima dicit peccare eodem modo, & respondet ad simile, quod solet adduci pro secunda sententia, quod quando pater, & extraneus laborant extrema necessitate, non peccat extraneus accipiens panem sibi a filio portectum, quia ius habet ad tunc vitam suam, at dignus in concurrentia dignioris nullum ius habet ad beneficium, immo peccat contra iustitiam alteri sibi conferens. Sic *Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. n. 163. 164. fol. 102.*

2 Secunda sententia verior, dicit non peccare acceptando. Primo, quia etiam in concurrentia dignioris habet ius ad acceptandum, si sibi confertur, licet confers peccet, quia collatio in veroque foro est valida; sicut quando pater, & extraneus extreme laborant, extraneus recipiens panem a filio non peccat, & habet ius ad acceptandum sibi collatum, licet confers peccet. Secundo, quia recipienti beneficium non incumbit conferre illud, nec aliorum merita explorare, sed tantum verè, & prudenter sibi consciunt esse

de sua sufficientia. Sic videtur tenere *D. Thom. 2. 2. quest. 183. art. 3.* & tenet etiam *ibi Caietan. & quest. 62. art. 2. §. Ad confirmationem vltimam.* Sotus *3. de iust. quest. 6. art. 2. post 9. conclus. vers. contra haec tamen continuo.* Salon *2. 2. q. 63. art. 2. controuers. 3. fol. 1016.* Molina *lib. 2. de primog. cap. 5. num. 25.* Perez *lib. 1. ordin. tit. 6. l. 2. fol. 351. vers. dignum autem.* Adrianus *4. materia de restitut. quest. quae incipit, quia iam determinatum est.* Ad confirmationem secundi contra 1. *concl. fol. 138. in paruis pag. 2.* Couarr. referens *Ricardum, & Sotum 4. dist. 15. in regula peccatum 2. part. §. 7. num. 4. vers. ex his autem.* Maioris *4. dist. 24. quest. 8. & 9.* & alij docti iuniores a me consulti, inter quos *D. Henricus* in suis etiam manuscriptis. Idem quae a viris doctis resolutum est Complati.

Immo idem dicit *Soto ibi*, quando dubitaret de sua dignitate, quia non tenetur le examinare, sed electores ad hoc tenentur: quando verò sciret le indignum esse, manifestum est non posse acceptare; quia nullum profus habet ius. Sic *Nauarra ibi, Gabr. 4. dist. 15. quest. 7. art. 3. dub. 1. Ledesm. 2. 4. quest. 18. art. 2. dub. 9. fol. 251. pag. 4. vers. tertium dictum.*

An verò minus dignus possit pro se procurare beneficium, & se opponere videns ex hoc impediri digniorem, dicemus *infra dub. 47.*

DUBIUM XIV.

An pater & filius possint simul in eadem Ecclesia beneficium obtinere.

1 Hoc dubium potest tractari de filiis legitimis & illegitimis: & de vtriusque respondendum, est. At in hoc tantum de legitimo.

2 Sit prima conclusio. Filius legitimus sacerdotis potest esse beneficiarius in Ecclesia, in qua patre eius fuit, immo & succedere illi in eodem beneficio mediate, id est, dummodo aliqua persona media inter patrem, & filium in eo beneficio obtinuerit; non tamen in beneficio paterno immediate succedere, id est, ita vt nullus mediet inter patrem, & filium in eo beneficio. Patet prima pars, quod scilicet possit mediate, ex *cap. ex transmissa, & cap. ad extirpandas, de filijs presbyr.* Patet secunda pars, scilicet, quod non possit immediate succedere, ex *cap. ad extirpandas, & cap. constitutus, eodem tit.* Et ratio huius prohibitionis fuit, ne videretur esse successio haereditaria in beneficiis, Sic tenent *gloss. d. cap. ad extirpandas, vers. Amouere.* Tab. *beneficium 2. quest. 13.* Syluest. *beneficium 3. quest. 6.* Amilla *verbo beneficium num. 21.* vbi *Ang. num. 16.* Ripa *cap. inter ceteras, de rescript. num. 18.* 17. *gloss. cap. Apostolica 8. quest. 1. vers. Præuidenda, & ibi Turrecrem. num. 4. & 2.* Bernardus *Diaz pract. cap. 49. num. 3.* Panorm. *d. cap. ad extirpandas num. 5.* Holt. *summa tit. de filijs presbyr. n. 5.* Rebuff. *praxi. tit. de dispensat. super defectu natalium, n. 19. 22. 23.* Nauar. *cap. si quando, de rescript. in auctario, quod nouè apponit in fine totius illius capituli, num. 4. & 3.* Archid. *Dominicus, & Prapolutus d. cap. Apostolica.* Anton. & Holt. *cap. ad hoc, de filijs presbyr.* Decius *d. cap. inter ceteras num. 4.* Innoc. *d. cap. ad extirpandas, Prapolutus in summa 16. dist. fine, Mandosius de signaturarum gratia, tit. de dispensat. ad beneficium in Ecclesia, in qua pater & omnes.*

Nota primò hoc habere verum etiam post Trident. *Th. Sanchez, Consil. moral. Tom. 1.*

dent. *sess. 23. cap. 1. de reform.* quia circa filios legitimos nihil immutavit Trident. ut patet ex ipsius contextu: & sic standum est iuri vereri. *1. precipi. in u. C. de appellat.* Sic Nauarr. *d. auctario num. 3. Salzedo d. pract. Bernardi Diaz cap. 49.*

Secundò nota esse intelligendum quòd possit filius mediàte succedere, quando illa medià persona obtinuit possessionem, & ministravit: secus si statim resignaret, fieret enim fraus. Sic Rebuff. *ibi*, & dicit censuisse senatum Parisiensem.

Tertiò nota, quòd si post partem successit filius in beneficio, & postmodum alter filius frater huius, si prior filius non ex legitima dispensatione successit, posterior adhuc dicitur succedere immediatè, & sic non potest illud obtinere si verò prior successit ex legitima dispensatione, posterior non dicitur succedere immediatè, & sic poterit obtinere. Ratio, quia in priori casu collatio ea fuit nulla, & sic censenda est, ac si facta non fuisset: at in posteriori, cum fuerit valida, iam verè mediavit alius. Sic Host. *ibi n. 5. sine. Panorm. d. c. ad extirpandas, num. 16. D. Anton. 3. p. tit. 2. 3. cap. 4. §. 2.*

Quartò nota, quòd d. c. ad extirpandas, expresse dicitur non posse etiam filium legitimum succedere immediatè in praebenda, in qua pater fuit vicarius, hoc tamen intelligitur, quando pater fuit vicarius perpetuus, secus quando fuit vicarius temporalis, & ut conductus nomine alieno. Et ratio est, quia quando fuit vicarius temporalis, pater nullum habuit titulum, vel ius in re, & sic cessat ius successione. Sic habetur expresse *constitutio, de filijs presbyt.* & *ibi glos. vers. perpetuus*, & Panorm. *ibi n. 5. glos. d. c. ad extirpandas, vers. vicarij*, & *ibi Innoc. Rebuff. xbi supra num. 2. 1.*

Quintò nota, quòd si enim pater possedit beneficium, erat portio, & ex privilegio, eo mortuo, factum est canonicatus, reparatur aliud beneficium, & sic potest filius legitimus in eò succedere. Sic Mandolius *supra*, dicitque sic declarasse Rosam.

Sextò nota, quòd si Ecclesia patris, & filij propter suam tenuitatem, & non in fraudem uniantur, decedente patre potest filius in vtraque manere, quia tunc non datur ratione successione, sed ratione illius. Sic Vincent. & Host. quos refert, & sequitur Panorm. *cap. ex transmissa, de filijs presbyt. num. 7.*

Secunda conclusio: filius legitimus potest simul esse beneficiarius in eadem Ecclesia, in qua tunc eius pater habet beneficium. Patet ex *cap. ad hoc, de filijs presbyt.* & tenet *ibi glos. vers. obtinere*. Host. *eodem tit. num. 5.* Sylu. dicit beneficium 3. q. 6. *glos. cap. ad abolendam, de filijs presbyt. vers. in secularibus*, & *ibi Innoc. Ripa inter ceteras, de rescript. n. 19.* Dominicus, Turresem. Prapostus *cap. Apostolica 3. q. 1.* Bernardus Diaz *pract. cap. 49. num. 4.* Felin. *cap. in nostris, de rescript. num. 13. coroll. 3.* Calder. *de filijs presbyt. consil. 1.* Salzedo *d. cap. 49.* Panorm. *d. cap. ad abolendam, Rebuff. pract. benef. tit. de dispensatione super defectu natalium, num. 37. 38. 39.* Decius *cap. inter ceteras, not. ab. 2. de rescript.*

Sed contra videtur *c. ad abolendam, de filijs presbyt.* ubi prohibetur filiis canonicatum, maxime spuris, esse canonicos in Ecclesiis secularibus, in quibus patres fuerunt: si maxime spuris, ergo quibuscumque etiam. Et sic videtur tenere *glos. cap. cum decorem, eodem tit. vers. illegitimus*, & tenet *ibi Panorm.* & sic dicit videri determinati *glos. cap. Apostolica 8. quest. 1. vers. sic, praebenda.*

At tenendum est, quod dixi, & illud maxime spectat, *d. c. ad abolendam*, intelligitur respectu aliorum filiorum illegitimos, ut bene *glos. d. c. ad abolendam, vers. in secularibus*, & *ibi Innoc. Rebuff. & Host. ubi citati in 2. conclus.*

Nota aliquos Doctores dicere, non posse simul esse, quando beneficium est quasi vel penitus simile, nec etiam mortuo patre posse filium legitimum succedere immediatè in beneficio, quasi vel penitus simili, ut si pater fuit canonicus, non potest filius immediatè esse canonicus in illa Ecclesia. Sic Panorm. *cap. cum decorem, de filijs presbyt. n. 1.* Mandolius *de signatura gratia, tit. de dispensatione ad beneficium in Ecclesia, in qua pater.*

Sed contrarium est verius, immò, quòd potest simul esse canonicus cum patre; quia oppositum nullo iure probatur, & cessat ratio prohibitionis, quia illegitimus scandalum praebet, quando cum patre ministrat, quod non praebet legitimus. Sic tenent Felin. Calder. Salzedo, Rebuff. ubi citati sunt in 2. conclusione.

D V B I V M X V.

An filius illegitimus clericus possit obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater habet, vel habuit beneficium.

Circa hoc ponam prius, quid iure communi dicendum sit, & mox quid standum in quadam constitutione Clementis VII. quam de hoc edidit, referetque eam Nauarr. *cap. si quando, de rescript. el nemo, exceptione 21. initio*, & decreto Trident. *sess. 23. de reformat. cap. 15. Sit*

Prius conclusio: filij illegitimi clericorum poterant stando in iure communi succedere mediàte in beneficio patris, id est, quando aliqua persona medià obtinuit illud beneficium post patrem. Sicut idem diximus *sub praecedenti* de filiis legitimis. Patet ex *cap. ex transmissa, de filijs presbyt.* & tenet *ibi Panorm. n. 5.* Nauarr. in *auctario*, quod ponit in *cap. si quando, de rescript. el nemo, in fine totius capituli, mem. 4.* Ripa *cap. inter ceteras, de rescript. num. 18.* Spino *speculatus itam, gloss. 3. n. 20.* Mandolius *de signatura gratia, tit. de dispensat. ad beneficium in Ecclesia, in qua pater.* Et fatetur Clemens VII. in constitutione citata.

Secunda conclusio. Non poterant tamen quicumque illegitimi etiam non spurij, stando in iure communi simul habere beneficium in Ecclesia, in qua pater actu habebat beneficium aliud, poterant tamen eo mortuo, modò non succedant in beneficio paterno. Sic colligitur ex *cap. ad abolendam, de filijs presbyt.* Et ratio prohibitionis est, quia illegitimus scandalum praebet vna cum patre ministrans. Sic Nauarr. *d. auctario num. 4.* Ripa *d. cap. inter ceteras, num. 20.* Bernardus Diaz *practica cap. 49. num. 4.* Sylu. beneficium 3. *quest. 1. §. glos. d. cap. ad abolendam, vers. in secularibus*, & *ibi Innoc. Hostien. summa tit. de filijs presbyt. num. 5.* Rebuff. *pract. benef. tit. de dispensat. super defectu natalium, num. 37. 38. 39.* Panorm. *dicto cap. ad abolendam.*

Tertia conclusio: stando tamen in constitutione dicta Clementis VII. correctè est prima conclusio, & sic non poterant etiam mediàte succedere in beneficio paterno. Sic Nauarra *d. auctario num. 4.* Spino & Mandolius in prima conclusione citati.

tati. At per constitutionem Clementis VIII. non est correctè secunda conclusio: & sic illa stante poterat illegitimus esse beneficiarius in Ecclesia, in qua fuit pater, modò non succederet in eodem beneficio. Sic Nauarr. *eod. num. 4.*

Quarta conclusio per decretum Trident. *d. c. 15.* correctè est vtraque conclusio: & sic definitur *ibi*, quòd nullo modo filij illegitimi clericorum possint in Ecclesia, in qua eorum patres beneficium aliquod habuerunt, beneficium aliquod etiam dissimile obtinere: nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec possint beneficia antea obtenta, scilicet ante publicationem illius decreti Trident. in Ecclesia, in qua pater habet beneficium, retinere, sed teneantur intra trium mensium sparium beneficium resignare, aut cum alio permutare extra illam Ecclesiam, alijs ipso iure eis privati existant, & super his quacumque dispensatio surreptoria censetur. Sic Nauarr. *d. auctario n. 4.* & insuper definitur *ibi*, ut reciproca resignationes, quae deinceps à parentibus clericis in fauorem filiorum fieri, ut alter alterius beneficium consequatur; & quaecumque alia facta in fraudem huius decreti, illis non suffragentur. Unde beneficia antea habita non vacant ante trimestre, ac collatio postea facta est nulla. Nauarr. *lib. 1. consil. in antiquis, §. nouis, tit. 1. de consil. consil. 1. quest. 18. n. 47.* & *quest. 17. n. 46.* dicit non posse filium in Ecclesia, in qua pater habuit beneficium, fungi officio subdiaconi, cantoris, vel sacristae, nec aliquando tanquam externum, & peregrinum *ibi* ministrare in his, vel facere sacrum.

Circa quòd decretum sunt aliqua notanda. Prius nota, procedere, licet pater, qui habuit beneficium in illa Ecclesia, & vobis decederit ante huius decreti publicationem, adhuc eadem non poterit filius post illius publicationem beneficium in ea Ecclesia acquirere, etiamsi omnino dissimile sit. Patet ex eo decreto. *In Ecclesijs in quibus eorum patres habent, vel habuerunt beneficium, nec in illis quoquo modo ministrare.* Et sic Nauarr. *dicto auctario num. 12.* dicit per haec verba, non posse talem illegitimum habere beneficium in Ecclesia, in qua habuit pater etiam post 20. & 30. annos à morte illius elapsos. Sic tenet Couarr. in quibusdam annotationibus manuscriptis.

At grauis est difficultas, quid dicendum sit, si filius ante huius decreti publicationem obtinuit legitime beneficium in Ecclesia, in qua pater habebat, sed tempore publicationis huius decreti non habet, quia iam obierat, vel resignat beneficium, an scilicet possit filius illud retinere beneficium. Quidam enim dicunt non posse retinere, sed teneri intra tres menses resignare, ut disponit *ibi*. Probatur ex proemio illius decreti, ex quo colligitur causa finalis, *l. finali. ff. de hered. instit. cap. quia propter, de elect. in quo proemio sic dicitur: Vt patere incontinentia memoria à locis consecratis longissime aueratur.* At constat memoriam illam reficari, quoties cernitur filius in ea Ecclesia beneficium habere, in qua pater, siue obierit, siue resignari, habuit. Secundo probatur ex illis verbis decreti, nec in dictis Ecclesijs, scilicet in quibus pater fuit beneficiarius, quoquo modo ministrare, & sic vetat eos filios in beneficijs iam habitis ministrare, nec disponit de re praeterita, sed de vlti rei praeterite, qui est futurus: nam si intelligeretur, quòd deinceps obtinere nequirit,

essent ea verba superflua, cum iam ibi dispositum esset: quod tamen non est dicendum, *cap. si Papa, de priuileg. in 6. §. l. si quando, C. de inoffic. testam.* Sic tenent Nauarr. *d. auctario num. 12.*

Sed verius est contrarium, nempe posse filium illud beneficium retinere, modò pater obierit ante huius decreti publicationem, vel intra tres menses ab illius publicatione: & similiter si pater suum beneficium ante dimiserat, vel dimisit intra illos tres menses. Probatur, quia Tridentini decretum dum dicit, *Non liceat*, &c. non loquitur de collationibus antea factis, sed de futuris. Quod inde probatur primo, quia de antea factis expresse disponit *ibi* paulo inferius in illis verbis, *Quod si in praesenti*, &c. Secundo, quia lex haec est penalitè, ergo non est extendenda, sed restringenda. Tertio, quia lex non extenditur ad praeterita, *cap. finali, de consil. leges la. 2. C. de legibus. l. de vltis. C. de vltis. cap. ante trimumum 3. 1. dist. cap. proposuiti 8. 2. dist. Bartol. l. comes populi, quest. 5. principali. ff. de iustit. & iure. Felin. *cap. cogroscentes in principio, num. 7. de consil. Parisius consil. 49. num. 3. volum. 4.* Mandolius *de signatura gratia, tit. de dispensat. ad beneficium in Ecclesia, in qua pater. §. Rursus sciendum est.* Baldus, & Saluzetus *l. testation. C. de testibus.* Felin. *cap. finali, de consil. Nauarr. cap. si quando, de rescript. except. 21. a num. 1. 2. §. que ad 5.* quod procedit etiam, quando ratio legis habet locum in praeteritis, adhuc enim non trahitur ratio ad tempus anteedens, & id tantum ad futurum. Quòd si opponatur *glos. Clement. 1. de concess. praebenda, vers. consensum*, communi recepta, ut ait Nauarr. *ibidem num. 3.* quae dicit, dispositioni illius Clement. locum esse in praeteritis, quoniam ratio illius aequè respicit praeterita & futura. Respondet Felinus hoc intelligi, quando lex est iuris antiqui declaratoria, secus quando est lex noua; & Nauarr. *ibi num. 5.* respondet intelligi in dubio, quando scilicet non apparet aliunde legem illam tantum futura respicere. Praeterea, quia Trident. in eo decreto quòd agit de collationibus praeteritis, tantum disponit, quòd non sint simul beneficiarij pater, & filius in eadem Ecclesia, sed quòd filius intra tres menses teneatur dimittere beneficium, ergo si ante hoc decretum, vel ante tres menses dictos pater obijt, vel dimisit beneficium, iam omnino seruat intentum Concilij, quòd non sint simul in vna Ecclesia. Neque obstat quòd Trident. *ibi* dicit, quòd filius renunciet beneficium: & sic non videtur satis fieri, si pater renunciet, quia cum huius decreti mens ea fuerit, ut pater & filius simul in eadem Ecclesia non sint, quòd optime seruat, quouis eorum renunciante, satis est, ut pater renunciet. Neque obstant fundamenta Nauarr. non primum, quia licet ratio illius decreti habeat etiam locum in praeteritis, non ob id extendendum est ad praeterita, ut probauit maxime cum circa praeterita, quòd velit, expresse disponat. Non obstat etiam secundum quia vult *ibi* Concilium non tantum, quòd filius non obtineat titulum beneficii in Ecclesia, in qua pater, sed etiam, ut non habeat in ea quòdcumque ministerium. Sic tenuit ad pedem littere Couarr. in dictis annotationibus, & quòd filius possit retinere tale beneficium, quando pater obijt ante publicationem illius decreti Trident. tenet etiam Salzedo *pract. cap. 49.* & asserti declarationem Cardinalium, qui hoc ita declarauerunt.*

Th. Sanchez *Confil. moral. Tom. I.*

M 3 Hinc

9 Hinc fit, quod hoc Trident. decretum non improbat dispensationes prateritas, sed illas restringit, scilicet ut non possint pater, & filius in eadem Ecclesia simul ministrare, sed futuras omnino reprobant; quare si filius ex legitima dispensatione obtinuerat ante hoc decretum etiam beneficium paternum, potest post hoc decretum illud retinere, modo pater iam non habeat beneficium in ea Ecclesia. patet ex dictis. Sic Couarr. in illis annotationibus.

10 Secundo inferitur quod si filius illegitimus clericus prius obtinuit beneficium in aliqua Ecclesia, & postea pater in ea obtinuit aliud etiam dissimile beneficium, non esset cogendus tunc filius dimittere beneficium, sed pater, quia ideo vult hoc decretum Trident. cogi filium beneficium dimittere, quia illud contra honestatem publicam, quam veteres canones seruandam esse censuerunt in eadem Ecclesia, in qua pater ministrabat, obtinuit. Quod in hoc casu non contingit in filio, sed in patre. Sic Couarr. in eisdem annotationibus.

11 Tandem nota, quid dicendum sit, si filij clericorum illegitimi habebant accessus, regressus, vel coadiutorias ad aliquod beneficium in Ecclesia, in qua parentes habuerunt beneficium, an possint per eos accessus, vel regressus, vel coadiutorias aliquid ea beneficia videtur enim posse, tum quia hoc decretum non loquitur de prateritis, ut dixi, in casu quo simul pater, & filius ministrant, quod in casu non contingit, & filius alioquitur beneficium per ius, quod habebat ante Trident. nempe ratione illius regressus antea habiti. Secundo Tridentinum eadem sess. 25. cap. 7. de reform. non tollit regressus, & coadiutorias prateritas, sed tantum futuras post Concilium: ergo non dicendum est d. cap. 15. esse contrarium, & tollere futuras. Sed dicendum est, non polletum quia consequutio illius beneficii non est praterita, sed futura, & post decretum Concilij, licet sit executio quadam auctus praterita; quia ij, qui habent accessus, regressus, & coadiutorias, non habent beneficia, nec vllum ius in eis, sed tantum ad ea; & ita postea dicuntur ea querere: it hoc decretum prohibet illegitimos post illud acquirere beneficia aliquod in Ecclesia, in qua pater habuit. Tum etiam, quia Concilium eadem sess. cap. 7. dum non improbat accessus, regressus, & coadiutorias, intellexit in omnibus legitime natis, & etiam in illegitimis, quando per eas non pretendunt beneficia in Ecclesia, in qua parentes obtinuerunt. Sic tenet Nauarr. in auctorio, quod ponit post cap. si quando, de rescript. et numero an. 5. vsque ad 11. & Couarr. in annotationibus dictis.

DVBIVM XVI.

An possint filij, siue legitimi, siue illegitimi habere pensionem super fructibus beneficiorum, quae eorum parentes obtinuerunt, vel obtinuerunt.

1 Hae quaestio tractari potest stando in iure communi antiquo, & stando in decreto Trident. sess. 21. cap. 15. de reform.

2 Et stando in iure communi antiquo quidam dicunt non posse. Et probant arguendo de toto ad partem, quod argumentum valet, l. qua de iora, ff. de rei vendicac. Si enim filius excluditur a toto

beneficio, sic & a parte, scilicet a pensione, super parte fructuum. Sic Gigas de pensionibus, q. 16. Gauara lib. 6. de potestate Legati num. 284. ut eos refert Spino ubi infra.

At multo verius est, posse, quia nullibi reperitur talis prohibitio; neque argumentum de toto ad partem valet, quando ad partem militat diuersa ratio, quam in toto, ut bene Socin. iunior cons. 187. n. 22. lib. 2. Sic Gigas in addit. ad suam quaest. 86. de pensionibus, ut cum refert, & sequitur Mandosius de signatura gratiae, tit. de dispensatione ad beneficium in Ecclesia, in qua pater. §. Quae in constitutio. Spino speculo testam. glof. 3. num. 22. Paleotus, & Gomehus per ipsam citati ibi.

Sed Trident. d. cap. 15. statuit ne filij clericorum possint habere pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentes eorum obtinuerunt, vel alias obtinuerunt, quando non sunt habiti ex legitimo matrimonio; quare cum hoc decretum loquatur de futuris (ut dixi sub precedent.) filij clericorum, qui ante illud decretum obtinuerant pensionem super beneficiis paternis, possunt etiam modo retinere. Sic Spino ibi, dicens sic esse declaratum per Cardinales: & modo multos clericorum filios obtinere pensiones super beneficiis patrum obtentas ante hoc decretum.

Similiter cum Tridentin. ibi (ut dixi supra 5. dub. 14.) nihil inuenerit circa filios legitimos, poterunt etiam hodie obtinere pensiones super beneficiis paternis.

DVBIVM XVII.

Quis possit dispensare cum filijs legitimis, vel illegitimis, ut succedant in beneficio paterno.

1 Certum est cum illegitimis solum Papam posse, ut patet ex cap. dilectus, de filijs presbyti. & tenent omnes citandi.

Nota, quod Syluest. beneficium, q. 3. Tab. beneficium 2. q. 19. Angel. verb. beneficium n. 18. Arm. n. 33. dicunt, quod licet Episcopus nequeat cum his dispensare, ut succedant in beneficio paterno, nec ut simul cum patre sint in eadem Ecclesia beneficiarij, at potest dispensare, ut mortuo patre in eadem Ecclesia habeant aliud beneficium. Sed, ut dixi supra dub. 15. conclus. 2. ad hoc nulla requirebatur dispensatio stando in iure communi antiquo, iuxta quod loquuti sunt hi auctores. At post Trident. sess. 25. cap. 15. de reform. certum est cum filijs illegitimis clericorum non posse Episcopum dispensare, ut obtineant beneficium in Ecclesia, in qua eorum patres iam defuncti beneficium aliquando obtinuerunt, quia id grauissime prohibetur ibi, & improbantur dispensationes futurae, at Episcopus nequit dispensare in lege generalis Concilij.

De filijs vero legitimis dubium est, an possit Episcopus dispensare, ut immediate succedant in beneficio paterno. Duplex est sententia.

Prima dicit posse Episcopum dispensare ex causa iusta, concernente scilicet utilitatem Ecclesiae, absque causa vero non. Et probant per c. extra, & c. veniens, de filijs presbyti. Sic Host. tit. de filijs presbyti. n. 6. Raynerius in sum. eodem tit. Panor. c. finali. cod. tit. n. 2. Tancred. Goffred. & Ioan. quos refert, & sequitur Archid. cap. de filijs presbyti. in 6. num. 4.

Secunda

4 Secunda tamen sententia tenenda docet non posse, quia expresse d. c. dilectus, dicitur non posse Episcopum, neque Legatum Papa; & non fit distinctio de filijs legitimis, vel illegitimis. Item, quia haec prohibitio est de iure communi Pontificio, in quo Episcopus nequit dispensare, cum inferior non possit in l. superioris dispensare. Hanc tenent Ripa c. inter ceteras, de rescript. num. 17. glof. cap. 1. §. 6. dist. 6. sine, & c. Apostolica 8. quest. 1. vers. Prebendas. Mandosius de signatura gratiae, tit. de dispensat. ad beneficium in Ecclesia, in qua pater. glof. d. cap. dilectus, vers. non obstat. Rebus. praxi benef. tit. de dispensat. super defectu natalium, num. 32. Ioan. Andr. c. penult. de filijs presbyti. Ioan. Monachus, & Domin. cap. 1. de fil. presbyti. in 6. vbi & Francus num. 7. Speculator tit. de dispensat. §. Quae de Episcoporum, sine.

DVBIVM XVIII.

An sicut filij non possunt succedere in beneficio patris, ita & nepotes in beneficio auorum, & sic de reliquis descendentibus? & quid de collateralibus.

1 Certum est collaterales posse, quia nullibi habetur talis prohibitio, & non militat eadem ratio, quae in descendibus; nempe deest successio in beneficiis: & sic tenent omnes Doctores citandi.

2 Sed dubium est de nepotibus, & alijs descendibus, triplex est sententia.

Prima ait non posse nepotes succedere in beneficio auorum. Ratio, quia appellatione filiorum nepotes continentur. l. liberorum. ff. de verb. signif. §. sius. Instit. de hered. quali. Item quia fieret manifesta fraus canonice decretis; qui enim nequit filio dare beneficium, minimo negotio nepoti concederet. Sic tenent glof. c. ad extirpandas, de filijs presbyti. versio. filij. & ibi Innoc. Immola c. ex parte et. l. de offic. deleg. sine. Butrio d. c. ad extirpandas, num. 7. dicens communem esse. Salzedo pract. Bernardi Diaz cap. 49. Guill. c. Raynerius. de restam. verbo, & uxorem, num. 693. Rebus. praxi benef. tit. de dispensat. super defectu natalium, num. 21. & Card. & Archid. quos ibi refert, & num. 27. dicit, (ipsi sumque sequitur Salzedo supra) hoc habere verum etiam in nepote legitimo ex spurio, vel spurio; & sic dicit Rebus. censuisse senatum Tolosanum, & num. 26. dicit, hoc esse verum, licet pater sit viuus. Idem tenent de nepotibus, immo & de omnibus descendentibus dicunt idem Laur. & Alanus, quos refert Turrec. ubi infra.

Secunda sententia sic distinguit, si pater est viuus, potest nepos in beneficio aui immediate succedere, quia tunc cessat ratio prohibitionis: nam si iure successione haberetur, non nepos, sed eius pater esset successurus; si vero pater obiit, nequit nepos in eo beneficio immediate succedere, quia tunc nepos, tanquam proximior succedit, & sic manet ratio prohibitionis. Sic tenent Host. summa tit. de filijs presbyti. num. 5. Turrec. c. Apostolica 8. quest. 1. num. 8. Syluest. beneficium 3. quest. 16. Tabien. beneficium 2. quest. 13. Ang. verbo beneficium, num. 16. Arm. num. 22.

3 Immo idem dicunt de omnibus descendentibus Host. Syluest. Tabien. Ang. ibi, Arm. ibi, num. 21.

Tertia sententia ceteris probabilior dicit posse nepotes immediate succedere in beneficio aui. Ratio, quia cum haec decreta penalia sint, sunt restringenda: cum ergo de solis filijs loquantur, non sunt extendenda ad nepotes, maxime, quia tantum in fauorabilibus nepotes veniunt nomine filiorum, non autem in odiosis. l. lege Julia, §. hoc capite, ff. de ritu nupt. patri. ff. de adult. Bart. l. liberorum n. 6. ff. de verb. signif. communiter receptus, ut testatur Couarr. lib. 2. variar. cap. 8. num. 2. vers. primum. & Spino ubi infra. Item, quia licet filij clericorum ab hereditate paterna omnino excludantur, non tamen nepotes. Hanc tenent glof. cap. 2. dist. 56. & cap. Apostolica 8. quest. 1. vers. sic prebendas, D. Ant. 3. p. tit. 28. cap. 4. §. 2. Rayner. & Brixiensis, quos refert Tur. supra. Bellamera d. cap. Apostolica, num. 3. dicens comunem, & ibi Praepolitus num. 20. & ibi Archid. Panor. cap. accedens, de accus. num. 2. & cap. ex transmissa, num. 7. de filijs presbyti. & cap. ad extirpandas, eodem tit. num. 8. vbi & Ioan. Andr. Gauara, dicens sic praticari, lib. 7. de potest. Legati. num. 313. Spino speculo rest. glof. 3. num. 23.

DVBIVM XIX.

An sicut in parentum beneficiis nequeunt succedere filij, ita nec parentes in beneficiis filiorum.

1 Duplex est sententia.

Prima dicit non posse etiam parentes succedere in filiorum beneficiis, quia cum eadem ratio sit in vtroque casu, idem ius esse debet, cap. translatio, de consuet. & cap. inter ceteras, de rescript. maxime, quia sumus in correlatiuis, quorum idem est ius. l. finali. & ibi Bart. notab. vltimo. ff. de acceptil. sic Archid. & Host. quos refert Panor. infra. Idem tenet Turrec. c. Apostolica 8. quest. 1. num. 5. & cum hac videtur manere Mandosius de signatura gratiae, tit. de dispensat. ad beneficium in Ecclesia, in qua pater sine, & refert ibi Gigantem, quest. 86. de pensionibus, dicens forte hac posse sustineri.

Secunda sententia probabilior ait, posse succedere: ratio, tum quia hoc non inuenitur expresse prohibitum, & cum sit penale, potius est restringendum. Tum etiam, quia non militat eadem ratio, nempe quod detur successio hereditaria in beneficiis, cum rarum sit, ut filij thesaurizent parentibus, & eis beneficia resignent. Sic tenent Rebus. praxi benef. tit. de dispensat. super defectu natalium, num. 29. Gigas ubi supra, dicens esse communem Bernardus Diaz practica canonica cap. 49. num. 4. Ioan. Andr. quem refert, ac sequitur Panor. cap. ex transmissa, de filijs presbyti. num. 7. Praeposit. c. Apostolica 8. quest. 1. dicens esse communem, & ibi glof. versu. Praebendas, dicit forte hanc esse veram.

Hinc non est tenendum, quod decretum est in congregatione provinciali Toletana anno 1582. num. 7. nempe non posse parentes succedere in beneficiis filiorum illegitimorum.

Sed contrarium hic probatur.

DVBIVM XX.

An qui possidet triennio pacifice beneficium colorato titulo, non tamen vero, & legitimo, sit tutus in utroque foro, ita ut post non reuocetur resignare.

Hoc dubium, quod grauissimum est, mouetur propter regulam Cancellarie de trienniali, quæ est 33, quæ sic se habet. Si quis quacumque Ecclesiastica beneficia, quauicunque sint, absque synonico ingressu ex Apostolica, vel ordinaria collatione, vel electione, & electionis huiusmodi confirmatione, seu presentatione, & institutione illorum, ad quos beneficiorum huiusmodi collatio, præmissio, electio, & presentatio, seu quouis alia dispositio pertinet, per triennium pacifice possiderit, denumodo in beneficiis si dispositioni Apostolica ex aliqua reservatione generali in corpore suis clausa, reseruatæ fuerint, se non intruserit, super eisdem beneficiis taliter possidet molestari nequeat. Nec non imperationes de beneficiis ipsi se possidisse factas, irritas, & inanes conferri debere decernit, antiquas lites super illis motas penitus extinguentes. Hæc ibi. Hæc regula ortum habuit ex quodam decreto Concilii generalis Basiliensis, incipienti, *Quicumque non uidentur*, ut notat Ludouicus Lopez, supra regula, de trienniali, in præmissio, & Felinus cap. sicut, de sententia, & re iudic. num. 31. hoc autem decretum habetur in Concilio Basiliensi sess. 21. *panolo post principium, tit. de pacificis possessoribus*. Et sic se habet, *Quicumque non uidentur, sed habent coloratum titulum, pacifice, & sine liti prelatu, dignitate, beneficium, vel officium, triennio proximo hæcenus possiderit, vel in futurum possidebit, non possit postea in petitorio, vel possessorio a quocumque etiam ratione iuris noster impetrari molestari, excepto hostilitatis casu, vel alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & illud iniuriæ tenetur*. Hæc ibi. Et ratio huius regule est, ut notat Ludouicus Gomez ibi *quest. 28*, propter negligentiam non petentium ius suum intra triennium, denegatur postea illis actio, ne beneficia lib. incerto titulo possideantur.

Hinc fit, quod quamuis in aliis curat præscriptio contra legitime impeditum: at hæc præscriptio beneficii pacifice triennio possessi non procedit contra legitime impeditum: sed si præsentor beneficii talis ab alio triennio pacifice possessi est legitime impeditus, quia scilicet ingruit bellum, vel pestis in loco beneficii, ubi debet citari possessor, vel actor est caprus ab hostibus, nec potuit consultare procuratorem, tempus illud, quo durat impedimentum, est deducendum de medio, & dicitur dormire, adeo quod finito impedimento, tempus sequens continuatur cum precedenti. Patet ex d. decreto Concilii Basiliensis, à quo deducta est hæc regula, ubi excipitur casus hostilitatis, vel aliud legitimum impedimentum. Sic tenent multi, quos refert, & sequitur Ludou. Gomez *regula de trienniali, quest. 57*. Rebus, *de pacifica possessio, num. 307, 2. s. que ad 110*, & *limitat num. 302*, nisi tempore belli possit adire locum, in quo redditur ius cum saluo conductu. Et *num. 304, 2. s. que ad 109*, dicit idem esse, si actor esset infirmus, vel absens causa republicæ, vel effectus furiosus, vel iniuste excommunicatus, & non fuerit in mora petende absolutionis. Et *num. 39*, dicit idem esse in quocumque impedimento, quando impeditus non poterat remouere illud, ut constat ex dicto

decreto Concilii Basiliensis, debet tamen impeditus (ut ibi dicitur) protestari impedimentum, & possessori intimari facere, quod intellige in casu, in quo possit fieri intimatio: enim esset actor incarceratus, vel vi detentus, excusandus esset. Sic Rebus, *ibi num. 310*. Gomez *ibi quest. 57*, immo hæc protestatio non est necessaria, quando probatur postea impedimentum: ut docet idem Ludou. Gomez *regula de annuali, quest. 75, 76*, ad quam se remittit d. *quest. 57*, & dicit, sic iudicasse Rotam.

Hæc in summa continet illa regula de trienniali, quæ quia difficilis est, & multa habet pertractanda; quatuordecim dubiis sequentibus summam perstringam.

DVBIVM XXI.

An regula de trienniali locum habeat in foro conscientie, ita ut qui pacifice possidet beneficium triennio absque vero, & legitimo titulo, sed tantum colorato, possit transacto triennio illud iura conscientia retinere: an tantum denegetur actio in foro externo aduersario ad rependum illud.

Dplex est sententia.

Prima dicit non reddere tutum in foro conscientie, & sic licet talis triennialis possessor non possit molestari per viam actionis, at potest per viam denuntiationis euangelicæ, ratione peccati, quod contrahit retinendo: immo possit Prælati ex officio priuare illum eo beneficio. Probatur ex verbis regule, ubi expresse dicit, super talibus beneficiis triennio possessis nequeat molestari, & nullibi dicit, posse retinere. Ergo expresse tantum denegat actionem aduersario: sic tenet Cosmas *pragmat. sanctio, tit. de pacif. possessoribus, Triennium, & verbo molestari*. Et pro hac sententia refert Nauarr. statim citandus Ludouicum Gomez *regula de trienniali, quest. 58*. Sed male, quia oppositam sententiam tenet, ut mox dicam, & ipse Nauarr. fatetur in sua lectura semper mansisse accipitem super hæc questione. Idem tenet Couarr. *reg. possessor. 2. p. 5. 10. num. 10. conclus. 7*.

Secunda sententia probabilior docet reddere tutum possidentem in utroque foro, & sic transacto triennio, posse iura conscientia retinere, seu natis conditionibus, de quibus statim. Ratio, quia, ut dicit Ludou. Gomez *illa quest. 58*, illud triennium æquiuale præscriptioni, & sic possessor debet adherere eadē securitate, ac præscribens 40. annis. Item quia licet titulus esset inualidus, at Papa ad vitandas lites, & seripulos reuoluit titulum per illam possessionem triennale. Et si in foro conscientie id non prodesset, non satis consultum esset serupulis. Hanc tenet Ludou. Gomez *regula de trienniali, quest. 42*. Nauarr. *lib. 3. consil. tit. de præbendis, consil. 41. sine, & 42. per totum*. Glossa antiqua, quæ est Guillelmi de Monte Ferrato *regul. de trienniali*. Philippus Probus *addit. ad Cosmam pragmat. sanctio, tit. de pacif. possessoribus, coloratum, quest. 13*. Rebus, *latè probans de pacif. possessio, num. 7. 2. s. que ad 28*.

Nota tamen quod Gomez *regula de trienniali, quest. 58, & 42*, dicit, eam regulam non dare titulum possessori, sed tantum exceptionem & possessionem ad vitam possidentis, & hoc etiam in foro conscientie,

conscientie. Vnde si alter habet ius ad illud beneficium, eius ius per hanc regulam non annullatur, sed suspenditur durante vita triennialis possessoris, quia hinc potest prosequi suum ius. Idem Felin. *cap. sicut, de sententia, & re iudic. num. 31*, dicens, sic iudicasse Rotam. Idem Couarr. alios referens, *regula possessor. 2. p. 5. 10. n. 10*, ad quod confert, quod dicit Panor. *cap. contingit, de dolo, & contum. num. 14*, quod possessio decennialis defendit possessorem beneficii, excludendo alium, sed non dat possidenti titulum propter dictum gloss. *eodem cap. contingit, versic. constituitur*, ubi ait, quod titulus beneficii nunquam præscribitur. Hinc infert idem Ludou. Gomez *9. 60*, quod licet triennialis possessor cum colorato titulo fructus legitime retinere possit, & agentem exceptione huius regule expellere, at nequirit agere contra habentem verum titulum ad recuperationem aliquorum fructuum perceptorum, quia hæc regula non defendit, nisi possessorem, & ad hoc tantum concedit exceptionem, at in petitorio nihil tribuit.

Sed contrarium est verius, scilicet concedere verum titulum, & actionem ad agendum, ut latè probat Rebuffus *ibi, n. 21. & 29*, & idem Ludou. Gomez *quest. illa 58*, refert quendam decisionem Rotæ, & Galpærem quendam Rotæ Auditorem tenuisse, quod confert verum titulum.

Immo habet tantam vim hæc regula de trienniali, quod si quis impetret beneficium detentum per aliquem per plures annos cum clausula quod habetur tempus detentionis pro expresso, non obstantibus regulis Cancellarie, non derogatur huic regule, quia detentio supponit meram factum sine titulo: at hæc regula loquitur de trienniali possessore cum titulo colorato. Sic Ludou. Gomez *regula de trienniali quest. 17*, licet aliquantulum dubiis.

DVBIVM XXII.

An procedat hæc regula de trienniali contra minorem quatuordecim annis.

Difficultas est, an qui pacifice possedit triennio beneficium, quod debeatur minori, iuratur hæc regula, ita ut minor nequeat restitui. Rebuffus de *pacif. possessor. num. 307*, latè probat iurari, nec minorem posse restitui, qui in beneficia lib. reputatur maior. *cap. ex parte, de restit. spoliar. & cap. si annuum, de iudic. in 6*. faciunt multi Doctores adherentes in beneficiis non esse restituendum minorem grauitate læsum, quos refert Couarr. *1. variæ, cap. 5. num. 1*, & multi alij, quos ibi refert dicentes, saltem hoc esse verum, quando illud beneficium renunciatum à minori, in quod restituendum erat, alteri collatum fuerat. Quod contingit in presenti, & fauet, quod plerique, quos refert ibi Couarr. *num. 3. versic. quinto*, annotant, scilicet non esse locum rescissioni contractus, etiam in beneficiis deceptio ultra dimidiam contingerit maioribus ætate, ut in permutatione beneficiorum.

Sed Gomez *regula de trienniali, quest. 15*, dicit, quod licet de rigore iuris ita sit, at de æquitate, quæ multum attenditur in beneficiis, sic distinguendum est: si agitur de damno vitando, restituitur minor, non obstante pacifica triennij

possessione; si verò agitur de lucro captando, tunc non restituitur, ut si minor plura beneficia haberet, & de vno possit viuere, vel si vnum haberet, quod tam onerosum esset ei, quam vile, tunc enim non restitueretur. Idem Cosmas *pragmat. sanctio, tit. de pacif. possessor. verbo, impedimentum*, facit quod tenet Couarr. *eo cap. 5. n. 3. versic. contrarium*, alios referens, scilicet, quod minor læsus in beneficii Ecclesiastici renunciatione, etiam si id beneficium post eam renunciationem alteri collatum sit, est restituendus. Et hæc sententia est probabilis, at prima est probabilior.

DVBIVM XXIII.

An tantum possessor beneficii triennialis gaudeat beneficio huius regule, ut molestari non possit, sed etiam is, cum quo talis possessor triennialis permittit, & is qui de nouo habet beneficium possessum triennio per permutationem.

Dplex est sententia.

Prima non gaudere nisi solum possessorem, quia est priuilegium personale, quod personam non egreditur. *cap. priuilegium, de regulis iuris in 6*. Item quia in beneficiis nulla datur successio respectu tituli. *1. de præscript. & c. 2. 1. 1. 8. 9. 1*. nam titulus prædecessoris extinguitur omnino per eius mortem, vel renunciationem, nec aliquid de iure mortui ad successorem transmittitur, cum nihil ex iure primi habeat, sed ex noua electione, & collatione, ut notant Ioan. Monachus, Ioan. Andr. & Guillelmus, quos refert Lud. Gomez *regula de trienniali 9. 13*, ubi hanc sententiam tenet, & eandem tenet Cosmas *pragmat. sanctio, tit. de pacif. possessor. & glossator regula de trienniali*.

Sed contrarium est verius; primò, quia prædecessor possidens beneficium cum colorato titulo per triennium, vel per decem annos secundum dispositionem iuris communis, præscribit ius cuiusque competens, ut notat Panor. *c. constringit, de dolo, & contum.* Ergo tali iure potest vii successor, quia sat est in beneficiis excludere actorem per exceptionem iuris non sui; & in tali materia licitum est vii iure prædecessoris: ut docent Compostel. Ioan. Andr. Card. *cap. mandatum, de rescriptis*. Felin. & Immola *c. capitulum, eod. tit.* Rebuffus *ubi infra*, & respondet ad rationem oppositam, quod non potest successor in beneficio vii iure prædecessoris, quando vult ex solo titulo, & possessione prædecessoris ius suum fundare sine nouo titulo; secus verò, quando se fundat in proprio titulo nouè acquisito, & ad excludendum alterius titulum excipit de iure sui prædecessoris. Secundò, quia regula generaliter dicit non posse possessorem molestari, at molestato successor, molestaretur, quia eiuò successor, cogitur prædecessori reddere beneficium, quod habuit ex permutatione. Hanc tenent Rebuffus *de pacif. possessor. num. 157*, 158 Ripa *lib. 1. respons. consil. 17*. Staphileus *de literis gratiæ, fol. 91*. & multi excellentes viri, & Cancellarie iuris Romani, ut refert Gomez *eo quest. 13*.

An verò, si defunctus triennialis possessor ceperat se defendere contra actorem molestantem, transferatur hoc ius in subrogatum in iure, & ad omne ius, quod quomodolibet defuncto competebar, consule Gomez *quest. 14*.

DVBIVM

DVBIVM XXIV.

Que condiciones exigantur, ut triennalis possessor iustus sit virtute regula de triennali.

Dico, exigi decem condiciones. Prima est, bona fides. Secunda, possessio. Tertia, ut sit pacifica. Quarta, per triennium. Quinta, ut possessio hæc sit beneficii ecclesiastici. Sexta, ut ad sit titulus. Septima, ut titulus sit saltem coloratus. Octava, ut non sit simoniacus possessor. Nona, ut non sit violentus. Decima, ut non sit intrusus in beneficio dispositioni Apostolica ex aliqua reservatione generali in corpore iuris clausa reservato. De quibus conditionibus scriptum agendum est in decem dabilis sequentibus.

DVBIVM XXV.

Circa primam conditionem, an in possessore triennali requiratur bona fides, ut possit se iuri hac regula.

Dplex est sententia. Prima dicit, non requiri bonam fidem. Ratio quia per hanc regulam aliquid de nouo inducitur ultra ius commune, at nihil operaretur, nec de nouo induceret, si ad eam exigeretur bona fides. Item quia regula tantum petit titulum coloratum, & duos casus male fidei excipit, scilicet simoniacum, & intrusum in beneficio vacante apud Sedem. Item, quia in temporalibus in præscriptione agitur de maiori præiudicio, cum per præscriptionem verum ius, & dominium acquiritur, & licet non mirum, si requiratur bona fides: at per hanc regulam tantum acquiritur possessio ad vitam possidentis duratura. Sic Ludou. Gomez regula, de triennali, quest. 42. & dicit bis in Rota sic esse decilum: & dicit hanc exceptionem etiam mala fide post triennij possessionem reddere tutum etiam in foro conscientie possidentem. Quia Papa ad vitandas lites, & scrupulos, hoc potuit facere, immò & dare verum ius, & dominium propter plenissimam in beneficiis potestatem, quam habet. Idem Couarr. regula possessor 2. p. 5. to. num. 10. at dicit non reddere tutum in conscientia.

Secunda sententia verior tenet requiri bonam fidem possidentis, quia non est credibile velle Papam favere peccanti, ac male fidei possessori. Item, quia regula generalis est, male fidei possessorem nullo tempore præscribere. cap. possessor, de regula iuris in 6. quod etiam in spiritualibus procedit, ut bene glol. cap. conuict, de dolo. & conuict, versis. constituitur; & dicendo hoc, aliquid ultra ius commune operatur hæc regula, quia de iure communi semper poterat possessor molestari, nec prescribatur titulus, ut bene Rebus. vbi infra. Hanc tenent Nauarr. lib. 3. consil. tit. de prebendis consil. 42. in 2. cons. 30. Rebus. de pacif. possess. num. 28. Guillerimus, quem refert Ludou.

Gomez d. quest. 42. dicitque Rotam, re sapius disputata, nunc in hanc, nunc in aliam partem declinasse.

DVBIVM XXVI.

Circa secundam conditionem, qua est possessio, quomodo intelligatur.

Dico, fac esse, siue per se, siue per alium pacificè possideat eo triennio; quia qui possidet per alium, ipse videtur possidere. l. 1. §. de i. ff. de vi, & vi armata. Sic Rebuffus de pacif. possess. num. 84.

Hoc tamen intelligitur, quando alius meo mandato accepit meo nomine possessionem; si enim id fecit absque meo mandato, licet postea ratum ego habeam, tantum computabitur tempus triennij a die meæ ratihabitionis; & non à die, qua alter accepit possessionem; quia ratihabito non potest retraheri in præiudicium tertij, sed tantum ratiificantis, ut concludunt Doctores, & glol. cap. ratum, & cap. ratihabito, de regul. iuris in 6. Sic Gomez regula de triennali, quest. 59. dicens sic decidisse Rotam.

DVBIVM XXVII.

Circa tertiam conditionem, scilicet, ut possessio illa per triennium sit pacifica, quid intelligatur per pacificam.

It prima conclusio: hæc pacifica possessio sumitur, id est, sine lite. Et sic licet sit controuersia verbalis, si non fuerit peruentum ad citationem, dicitur pacificè possidere. Sic Rebuffus de pacif. possess. n. 165. Bonif. Clemens. omnia, de sequis. possess. vbi & glolla vers. amica, explicat, quod ante litem motam possideret pacificè; postea verò non. Et ibi Immola num. 18. Guido Papa quest. 85.

Secunda conclusio: non perturbatur pacifica possessio, licet reus per suas literas fateatur habuisse notitiam citationis contra eum ante triennium decreta, nisi peruentum sit ad litem. Sic Gomez regula de triennali, quest. 55.

Tertia conclusio: per citationem nullam, ut quia defuit iurisdicção, non interruptitur pacifica possessio. Sic late probans, & adducens plures decisiones Rotæ Gomez regula de triennali, §. 34. & regula de annali, quest. 43. vbi multos Doctores refert, & Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess. verbo iudicio.

Hinc fit, quod si quis falsè assertus meus procurator citauit possessorem, qui post possedit triennio, iunatur hæc regula, & dicitur pacificus possessor, licet postea ratificem gesta per illum, quia citatio fuit nulla, nec ratihabito potest retro præiudicium tertij trahi: ut probauit supra. Sic Gomez regula de triennali, quest. 59. dicens sic decidisse Rotam.

Quarta conclusio: si possessor conueniret ab aduersario ante triennium, & ipse declinat forum, & antequam constituantur iudices, labitur triennium, non dicitur pacificè possidere, quia non legit per actorem, nec requiritur ad hoc litis contestatio. Sic Rebus. de pacif. possess. num. 170.

Quinta conclusio: dicitur pacificè possidere possidens triennio, licet Episcopus, vel alius recipiat fructus primi anni, Rebus. ibi num. 85.

Sexta conclusio, ut non dicatur pacificè possidere, si sit, turbetur eius vicarius, quem reliquit, intra triennium, quia alias fieri posset fraus recedendo.

recedendo. Sic Rebus. num. 85. Militis in repertorio, verbo possessio pacifica, quest. 131.

Septima conclusio: fat est, quod moueatur lis super possessione intra triennium, ut non dicatur pacificus, quoad proprietatem: vnde non dicitur pacificus, quando mouetur ei lis tam super possessione, quam super proprietate. Sic alios referes, & dicens ita seruati in forensi iudicio, Rebus. n. 166. cõtra Gomez regula de triennali, §. 53. vbi dicit non esse pacificam tantum, quoad mouetur lis super proprietate, secus quando super possessione.

Aduerte tamen, quod si mota lite super possessione, & obtenta sententia super possessione, aduersarius taceret per triennium, non posset postea lis moueri super proprietate, quia hic pacificè possidet triennio. Rebus. ibi num. 167.

Octaua conclusio: quando partes intra triennium fecissent compromissum, licet alter possideret triennio, non dicitur, durante compromisso pacificè possidere: ut colligitur ex Clement. quando, de appellat. Et quia non potuit pars durante compromisso adire iudicem, & prosequi causam sine pene incurione posita in compromisso. Sic Rebus. ibi num. 292. contrarium Nauarr. lib. 3. consil. in antiquis, tit. de prebendis cons. 40. num. 6.

Nona conclusio: si litiget quis aduersus vnum per illud triennium, & aduersus alios, non dicitur pacificus quoad alios. Sic contra Gomezium §. 12. vbi dicit, & late probat etiam quoad alios, non esse pacificum, & sic semper seruasse Rotam, tenet Rebus. late probans num. 169. 167. Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess. super verbo terminorum, versis. queritur amonio lites.

Ultima conclusio, per appellationem extraiudicalem intimatam possessori, siue fuerit interposita in principio, siue in medio triennij, licet appellatio, & desertio præcesserit possessionem triennalem, interruptitur pacifica possessio, quia non dicitur cessare lis in beneficiis, donec sit sententia. Gomez ibi quest. 54.

DVBIVM XXVIII.

Circa quartam conditionem, scilicet, ut possessio pacifica sit per triennium, qualiter hoc triennium intelligatur.

Primò dico, quod hoc triennium debet esse omnino completum, quia vbiunque lex requirit certum tempus, oportet quod sit completum, & computatur de momento ad momentum. l. 3. §. minoribus, ff. de minoribus. Sic tenent Rebus. de pacif. possess. num. 266. Gomez regula de triennali, quest. 20. Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess. verbo triennio.

Secundò dico, hoc triennium debet esse continuum, quia semper quando in iure requiritur aliquod tempus, debet esse continuum: ut probauit cum multis Doctores lib. 5. summa, c. 4. n. 31. Sic Gomez d. quest. 20. Excepit tamen casum, quo medio eo tempore actor fuit impeditus, ut dixi supra dubio 20. num. 2. in principio.

Hinc fit, quod si quis possidet beneficium pacificè biennio, & obiit, vel renunciauit, & successit per annum pacificè, non coniunguntur hæc duo tempora, quia in beneficio non succeditur iure hæreditario. Item quia titulus prædecessoris morte, vel renunciatione fuit penitus extinctus.

Sic Rebus. ibi, latius probans num. 267. Gomez ea quest. 20. Cosmas ibidem, verbo possessio.

Si tamen quis possidet per vnum annum beneficium, nunc ad quod reuertus fuerat, iuxta cap. si beneficium, de prebendis in 6. quia scilicet renunciatio fuit nulla, vel metu extorta, & antea possederat biennio, licet de rigore iuris verius videatur, hoc non fat esse, quia possessio semel demissa nõ restituitur, nisi apprehendatur. l. denique, ff. ex quibus causis. Et ideo necessarium videtur de nouo triennio possidere: at de equitate videtur hoc fat esse, quia postquam liberè potest redire ad suum beneficium, debet esse sine aliquo detrimento. Item quia non videtur amissile titulum, nec possessionem, postquam liberè sine noua collatione potest redire ad ipsum. Sic Rebus. ibi num. 170. 271. & num. 143. vbi dicit, sic iudicatum esse Burgundia.

Tertio dico, quod si quis triennio continuo possidet vigore duorum titulorum, nempe primò vno titulo, deinde alio, satis est, quia per superuenientiam secundi tituli primam possessionem non amittit, nisi effectualiter illam dimitteret, & alteri traderet. Sic Gomez ibi quest. 46.

DVBIVM XXIX.

Circa quintam conditionem, scilicet, ut possessio illa sit beneficii ecclesiastici, quid per hoc intelligatur.

Primò dico, quod hoc intelligitur, siue habeat beneficium in titulum, siue in commendam ad vitam, quia talis commenda est titulus. Sic Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess. verbo titulum. Boerius in addit. ad Dynum, regula 1. de reg. iuris in 6. Rebus. de pacif. possess. n. 35. usque ad 48. vbi dicit sic vidisse seruari in forensi iudicio; & latissime Gomez regula de triennali, quest. 5. secus dicens esse quando commenda est ad tempus, & refert aliquas decisiones Rotæ ad hoc, licet etiam in contrarium, nempe non habere locum etiam in commenda perpetua, nec esse titulum, refert multos.

Secundò dico, quod habet locum hæc regula, licet quis possideret beneficium per triennium cum simplici signatura, quia ex sola signatura perficitur gratia, nec requiritur scriptura ad essentiam gratiæ. Sic late hoc probans Rebus. de pacif. possess. num. 50. immo possessio canonice est simplici signatura capi potest. Et sic seruati Rota, ut firmat Gomez regula de non iudicando iuxta formam supplicationis, quest. 5. neque obtat (inquit Rebus. num. 51.) quod Felin. cap. in nostra, de rescriptis, & cap. veniens, de accus. asserti, ad ipsentem possessionem cum simplici signatura esse intrusum, id enim non est ita, quia intrusus dicitur, qui non intrat per ostium, at hic per ostium intrat, cum habeat à Papa provisionem.

Tertio dico, quod non habet locum in officis, & dignitatibus secularibus, seu temporalibus, & profanis; quia regula loquitur de beneficiis, & officiis ecclesiasticis. Rebus. ibi num. 300. versis. 18.

Quartò dico, quod habet locum in quolibet titulo, siue possessor habuerit collationem beneficii possessi per triennium, siue electionem non requirentem confirmationem, ut quando electio sit ab eo, qui potest confirmare, vbi enim hæc requiritur.

requiritur, non fat est sola ele. tio, quia hic titulus beneficij large accipitur pro quolibet modo à iure approbato obtinendi beneficia. Vnde procedit etiam in prælatore & instituto, cum institutio sit ecclesiastica beneficij, & Ecclesiæ collatio. Idè in permutatione per superiorem approbata. Idem in translato auctoritate Papæ; quia translatio sic facta dicitur canonicus titulus. Hæc Rebuff. à num. 52. vsque ad 58. latius probans, & alios referens.

Quintò dico, quòd habet locum tam in beneficio principali, quam vnito; quia possidendo principale per triennium, non potest etiam super vnito molestari, quando facta est valida vnio, & vocatis iis, quorum interest, & fuit facta vnio de vno beneficio alteri accessorie, & possedit principale; secus quando possedit accessorium, vel facta est vnio æque principaliter. Hæc Rebuff. num. 61. latius probans.

Si tamen post vnionem ritè factam, quis impetret illud beneficium vnium, & possideat triennio, non iuuatur hac regula, quia beneficium non vacabat. Sic Rebuff. ibi num. 62. Gomez regula de triennali, quæst. 8. Siue (inquit) esset vnio perpetua, siue ad vitam illius, qui habebat.

Sextò dico, quòd habet etiam locum in prælatore, sub qua comprehenduntur etiam Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Abbatissa, & qui iurisdictionem habent ordinariam, non recognoscentes superiori Episcopo. Et procedit tam in dignitate seculari, quam regulari, quando dignitas est ecclesiastica; secus quando est secularis, & temporalis. Hæc Rebuff. à num. 63. vsque ad 75. & quia numerari Abbatissam, aduerte, quòd foemina etiam iuuatur hac regula in ea dignitate, cuius est capax, vt quando foemina conceditur dignitas per Papam in titulum, vel administrationem: vt in Abbatissa, vel Priorissa perpetua. Sic Rebuff. n. 3. Gomez regula de triennali, quæst. 3. Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess.

Septimò dico, quòd licet vicarius Episcopi dignitatem habere dicatur, gloss. Clement. & si principalis, de re scriptis. At non iuuabitur hac regula; quia illa dignitas potius est Episcopi, cuius vices gerit. cap. 1. de offic. vicarij, in 6. Rebuffus ibi n. 79.

Octauò dico, quòd non habet locum in feudis ecclesiasticis, licet aliquando nomine beneficij veniant. Sic Gomez quæst. 4. late probans.

Nonò dico, quòd intelligitur, etiam si Capitulum, collegium, vel conuentus beneficium possideat, quia hæc etiam comprehenduntur sub ea particula, quicumque, posita in Concilio Basiliensi, vnde desumpta est hæc regula. Rebuff. late probans num. 6.

Decimò dico, quòd habet locum in capellanis collatiis, & præstimonij, quia sunt verè beneficia. Rebuffus num. 87. & 90.

Vndecimò dico, quòd non habet locum in pensionibus; vnde non soluens pensionem per triennium, siue sibi, siue suo prædecessori imposta fuerit, non iuuatur hac regula. Sic Rebuff. num. 91. Gomez quæst. 50. addens idem esse, quando consensit pensioni, & regressus ob non solutionem.

Duodecimò dico, quòd habet locum in officiis ecclesiasticis, quia sic dicitur in decreto Concilij Basiliensis, vnde originem trahit hæc regula: secus in officiis temporalibus, licet solita sint dari

clericis. Sic Gomez quæst. 6. est (inquit) dici possit includi ratione illius dictionis, quicumque, posita in regula.

Decimotertio dico, quòd habet locum, licet beneficium sit sequestratum, quia sequestratio necessaria non priuat quem possessione sua. Rebuff. num. 86.

Decimoquartò dico, quòd habet locum in hospitali, quando datur in titulum beneficij, secus quando non datur in beneficij titulum, sed ad hoc vt eius redditus distribuatur in vsus pauperum, de quibus tenetur reddere rationem rector. Sic contra Felinum cap. de quarta, de præscript. dicentem etiam in hoc secundo casu habere locum, docent Gomez multa allegans quæst. 7. Rebuff. n. 81. 82. Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess. verbo, beneficium. Milis in suo repertorio, verbo Hospitalia, versio. antepenultima, & verbo beneficium.

Decimoquintò dico, quòd regula loquitur de possidente beneficium, non verò de possidente conferendi, vel prælatandi ad beneficium, hic enim transacto triennio potest molestari Rebuff. num. 283.

Decimosexto dico, quòd possidens beneficium triennio non potest postea molestari; intellige super titulo beneficij, secus super decimis, vel aliis rebus beneficij. Rebuff. num. 293.

Vltimò an habeat locum in beneficiis iuris patronatus; dic quòd sic, vt patet ex verbis regula, præsentatione, &c. Gomez q. 9. At maius dubium est, quando quis possedit triennio beneficium ex collatione ordinarij, quod prætenditur esse de iure patronatus, & conuenitur possessor elapsò triennio à prælatore per patronum, an possessor iuuatur hac regula, Gomez ibi se remittit ad q. 27. super regula de triennali, vbi valde obstruere loquitur, & videtur tenere (ni fallor) quòd iuuatur, & ita mihi videtur.

DVBIVM XXX.

Circa sextam conditionem, scilicet vt adsit titulus, qualiter hoc intelligatur.

PRimò dico necessarium esse titulum, Patet ex illis verbis regula, ex Apostolica, vel ordinaria collatione. Et Concil. Basili. vnde regula desumpta est expressè dicit, possidens cum titulo colorato; ergo iam aliquis titulus requiritur, & fatentur omnes.

Secundò dico, quòd non requiritur omnino titulus verus, sed fat est coloratus. Patet ex decreto Concilij Basili. à quo habuit originem hæc regula, in quo expressè dicitur, fat esse titulum coloratum, quia regula hæc indistinctè loquens debet capere interpretationem à matrice, & fonte. In testamento, ff. de condit. & demonstrat. Baldus. l. finali. C. de fide instr. & Bart. l. si libarius, ff. de regulis iuris. Item, quia si possessor triennalis haberet omnino titulum verum, & validum, nil sibi prodesset privilegium huius regula, cum per titulum suum satis esset sibi consultum, etiam ante triennium. Sic Nauarr. lib. 3. consil. tit. de præbendis, consil. 42. Gomez regula de triennali, q. 26. Cosmas pragmat. sanctio, tit. de pacif. possess. verbo coloratum. Rebuff. de pacif. possess. num. 30. Calladorus decis. 3. rubrica, de causa possess.

Vnde fit, quòd elapso triennio habens coloratum titulum beneficij præfertur habenti verum, quia

quia (vt diximus) præscribit eo triennio. Sic Rebuff. num. 30.

Tertio dico, quòd sufficit titulus præsumptus, qui inducitur per possessionem decennij: vnde, qui possederat decennio absque titulo, & postea triennio requisito per hanc regulam, possidet illa iuvari, quia fat est titulus ille præsumptus. Sic late Gomez q. illa 26. dicens sic decimam esse in Rota. Hoc tamen est contra Rebuffum n. 57. & 104. vbi dicit possidentem centum annis falso titulo, quem verum putabat, non iuvari hac regula. Tum quia falsus titulus non est titulus. Tum etiam, quia capiens beneficium absque titulo est intrusus, intrusus verò non prodest hæc regula. Sed verior est sententia Gomezij, quia non oportet, quòd sit titulus absolute, quia etiam coloratus titulus non est verè titulus, sed apparetur: nec etiam quicumque intrusus expellitur ab hac regula, vt statim dicemus.

Ex dictis fit, quòd si is, qui resignauit beneficium, etiam causa permutationis, permaneat in eo beneficio per triennium, non iuuatur hac regula, quia non habet titulum, sed est merus detentor: quòd inde patet, quia si permutatio non haberet effectum, non possit redire ad primum beneficium, sine noua collatione, vt late probat Gomez alios referens supra quæst. 24. Sic Gomez ibi, Rebuff. num. 291. immo si sic resignans secundò resignauerit, & resignatarius secundus possiderit triennio, non iuuabitur hac regula, quia nullum habuit titulum: illud enim non vacabat, postquam fuerat primo resignatario de eo beneficio prouisum: & Papa non confert beneficium non vacans, cap. 2. de concess. præbend. Sic latius probans Rebuff. num. 291.

DVBIVM XXXI.

Circa septimam conditionem, scilicet, vt titulus sit coloratus, quid hic sit, & qui censentur illum habere.

DE hoc dixi lib. 3. de matr. disp. 22. nunc autem tenet ad præsens atinet breuiter perstringam.

Dico primò, quòd titulus coloratus dicitur, id est, figuratus, quia non est verus titulus, sed tantum habet figuram, & colorem tituli, & tunc quando est habitus ab eo, qui habet potestatem conferendi, & nisi obstitisset aliquod impedimentum, fuisset iustus. Sic Rebuff. de pacif. possess. n. 32.

Nota quòd Rebuff. ibi num. 32. dicit hoc esse verum, siue ille habeat iure communi, siue iure speciali potestatem conferendi. At Ludouicus Gomez regula de triennali, quæst. 37. dicens sic decidisse Rotam, ait ad effectum huius regulae debere esse factam ab Episcopo, vel alio natiuo ordinario, qui de iure communi iurisdictionem ordinariam habeat: nec sufficere collationem factam esse ab alio, vel à Capitulo virtute alicuius privilegij, vel iure alio extraordinario; quia regula loquitur de collatione ordinaria. Addit tamen quæst. 38. dicens sic decimam esse à Rota, quòd si de hoc prouiso à Capitulo, etiam absens esset, impetrata esset noua prouisio in curia, dat titulum coloratum, quia ex quo impensa fuit magna in impetranda prouisione, præsumitur impetrata de eius consensu.

Tb. Sanchez Confil. moral. Tom. I.

Secundò nota, quòd est intelligendum hoc primum dictum, nisi titulus ab eo datus, qui potuit dare, esset contra formam datam, tunc enim non esset coloratus. Sic Butrio cap. litteris, in fine, de concess. præb. Gomez regula, de triennali, quæst. 27. sine, dicitque, sic esse decimam à Rota. Inde fit, quòd quando procurator constituitus alio modo resignasset, quàm ei mandatum est, vt si habet potestatem resignandi retenta pensione, & resignat ea non retenta: tunc is, cui facta est collatio virtute huius resignationis, non iuuabitur hac regula. Sic Gomez ibi q. 33. Rebuff. ibi num. 155.

Tertio nota, habere verum primum dictum, licet ille, qui iure ordinario poterat conferre, quando contulit, esset ex aliquo accidenti impeditus. v. g. si Episcopus conferens beneficium esset excommunicatus denunciatus, quo casu manifestum est collationem esse nullam: ita, cui collatum est beneficium, licet quoad effectus iuris communis non dicatur habere titulum coloratum, vt tenent multi, quos refert Gomez ibi infra; quo ad effectum tamen huius regulae habet titulum coloratum, & sic elapso triennio iuuabitur hac regula. Ratio, quia quoad effectum huius regulae omnis ille dicitur habere titulum coloratum, qui habet ab eo, qui originaliter potest conferre, eligere, & confirmare, licet ex aliquo accidenti sit impeditus; quia regula tantum excipit duos casus, in quibus vult titulum non haberi pro colorato, scilicet in simoniaco, & in prouiso de beneficio seruato: ergo in reliquis casibus manet regula firma. Sic tenet dicens sic decidisse Rotam Gomez quæst. 28. Philippus Probus addit, ad Cosmam pragmat. sanctio, de pacif. possess. super verbo coloratum, glossa 10.

Hinc inferitur primò, quòd collatio facta ab ordinario de beneficio litigioso, id est, quando erat inter duos litis mora super aliquo beneficio, & mortuo possessore dedit Episcopus illud beneficium tertio cuidam non litiganti, licet nulla sit, quia est contra cap. 2. ne lites pendente in 6. quod habet decretum irritans titulum, & possessionem præbet titulum coloratum quo ad effectum huius regulae, & sic si ille triennio pacificè possideat, iuuabitur hac regula. Ratio, quia habet titulum ab eo, qui originaliter poterat conferre, & ex accidenti non potest. Sic Gomez quæst. illa 28. & quæst. 41.

Secundò inferitur, quòd ordinarius conferens beneficium contra inhibitionem exequutoris, & contra omnia decreta regularum, tribuit titulum coloratum. Gomez ea quæst. 28.

Tertio inferitur, quòd prouisio facta per ordinarium in mensibus expectantium, tribuit titulum coloratum: & contra acceptatio, & prouisio in mensibus ordinariorum tribuet eundem colorem; cum tamen eæ prouisiones sint nullæ. Gomez ea quæst. 28.

Quartò inferitur prouisione ordinarij de beneficio vacanti, cuius regressus pertinebat ad alium, dare titulum coloratum, non obstante, quòd regressus habeat decretum speciale appositum illi certo beneficio. Sic Gomez quæst. illa 28. & q. 49. dicens sic tenuisse sæpè Rotam; quia non est de casibus hic exceptis.

Quintò inferitur, quòd si resignatio beneficij sit facta in manibus inferioris Episcopo, & per talem inferiorem admittat, & pars, cui collatum est

N benefici